

ЛИСТ ЕПАРХИЈЕ БУДИМЉАНСКО-НИКШИЋКЕ ЗА ВЈЕРОНАУКУ, ХРИШЋАНСКУ КУЛТУРУ И ЖИВОТ ЦРКВЕ

СВЕВИЋЕ

МАЛА ГОСПОЈИНА 2016 • ГОДИНА XIV • БРОЈ 105 • ЦИЈЕНА 1 ЕВРО

ISSN 1800-5209

Оснивач и издавач:

Епархија Будимљанско-никшићка
Трг Шака Петровића 1, 81400 Никшић
www.eparhija.me

Главни уредник:

Влајко Ђулафић

Оперативни уредник:

др Никола Маројевић, ђакон

Редакција:

Милутин Мићовић, Весна Тодоровић,
Сенка Чоловић Шумић, Соња Савић,
архимандрит Никифор (Миловић),
игуман Јефтимије (Шкулетић),
игуманија Амфилохија (Драгојевић)
др Будимир Алексић, Ранко Дамјановић,
Александар Вујовић, протојереј Миодраг
Тодоровић, Предраг Вукић, Дамјан Ђулафић

Фотографије:

Радоје Раца Живковић, Жељко Шапурић
и Информативна служба

Пласман:

јереј Остоја Кнежевић
+382 (0) 67 641 503Рукописе и претплатничке адресе за лист
слати на адресу:Редакција листа СВЕВИШЋЕ
Трг Шака Петровића 1,
81400 НикшићE-mail: svevidje@gmail.com
svevidje@t-com.me

(рукописе и фотографије не враћамо)

цијена: 1 евро

годишња претплата: 15 евро

Средства уплаћивати на:

Епархија Будимљанско-никшићка
жиро-рачун број:
525-3326-57Комерцијална банка АД Будва
са назнаком за "Свевишће"За динарске уплате:
Епархија Будимљанско-никшићка

жиро-рачун број:

200-2723110114033-21

Банка Поштанске штедионице АД Београд
са назнаком за «Свевишће»

Тираж: 1100 примјерака

Графичка обрада, прелом и дизајн:

Дизајн студио ЛОГО
logo_studio@yahoo.com

Штампа: Ras Press, Никшић

Лист је регистрован
у републичком секретаријату за информације
бр. 04/01-257 од 21. марта 2002. године

С А Д Р Ж А Ј

Митрополит кемеровски и прокопијевски г. Аристарх
Морамо свједочити јединство у Христу

Свети Јован Златоусти

Бесједа на 45. псалм

Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије

Љубомиру Симовићу уручена награда „Извиискра Његошева"

Свједок вјере и страдања

Смиља Влаовић

Ободска црква

Горан Комар

Фигурица владара или витеза из Петњице у Дробњаку

Милутин Мићовић

Владимир

Раде С. Булајић

Свети краљ Стефан Урош и Милутин

протојереј-ставрофор хаџи Драган Крушић

Велики народни хитови: „Ђурђевдан“, „Шоте мори шоте“ и
„Хајде Јано, Јано“ – свједочанство српског мартријума

Б. Н. Вршчанин

Митрополит Сава Косановић

Прослављено Успеније Пресвете Богородице,
слава Пивског манастира

Освештан обновљени иконостас на Стражници у Петровићима

др Миодраг Чизмовић

Говор тишине Радинка Крулановића

др Васиљ Л. Јововић

Зборник о Светом Јовану Владимиру II

Слободан Р. Бошковић

Наслов?

Помен Влајку Ђулафићу

Морамо свједочити јединство у Христу

МИТРОПОЛИТ КЕМЕРОВСКИ И ПРОКОПИЈЕВСКИ Г. АРИСТАРХ

Ваше Високопреосвешенство, уважени Владико, Ви по благослову патријарха Московског и цијеле Русије посјеђујете Српску православну цркву, иако не први пут и многи од нас Вас доста добро познају и имали смо прилику да Вас више пута сретнемо на овим нашим просторима. Али ипак, ради наших читалаца, реците нам неколико ријечи о себи. Посебно имајући у виду, да сте се школовали и примили монашки и свештенички чин у Светотројицкој Сергијевој Лаври.

- Ја сам се родио у граду Кемерову, у западном Сибиру. Тамо сам провео дјетињство и завршио средњу школу и факултет, добивши звање инжењера. По завршетку факултета у мени се формирала чврста жеља да постанем свештенослужитељ православне цркве. Тада сам пошао у Сергијев Посад и уписао Московску богословију, а затим завршио и Московску духовну академију. По завршетку академије распоређен сам на дужност предавача у истој, вршећи дуги низ година разне административне дужности при Лаври и Московској духовној академији. Обављајући дужности у Московској духовној академији, временом се и искристалисала жеља да примим монашки и свештенички чин. Одлуком Синода руске православне цркве, 2006. сам изабран за епископа и распоређен на тада, Кемеровску и Новокузњецку катедру. Ове године је већ десет година како ми обављамо своју архипастирску дужност у Кузбаском крају. Наш Кузбас се преобразио у духовном смислу. Раније је на цијелој територији Кузбаса била само једна епархија, а данас их имамо три и то су: Кемеровска и Прокопијевска, Маринска и Јургинска и Новокузњецка и Таштогоска. То је укратко о нашем путу формирања свештенонослужитеља и архипастира Руске православне цркве.

Ваше Високопреосвештенство, нама је познато да сте за тих десет година Ви успјели да у Кемеров-

ској митрополији урадите много. Знамо да сте градили и изградили нова здања у епархијском центру у Кемерову, и исто тако, много се потрудили на изградњи новог храма у Новокузнецку и унаприједили рад Кузбаске богословије. Ви сте у исто вријеме и ректор Кузбаске богословије и познато нам је да сте прије неколико година са богословијом Светог Петра Цетињског на Цетињу потписали договор о сарадњи. Реците нам, да ли је тај договор остао само слово на папиру или у реалности двије богословије заиста имају сарадњу?

- Тачно је, прије неколико година смо потписали договор о сарадњи између Цетињске и Кузбаске богословије и тај договор је заиста и добио своје остварење у реалности. Ми се сваке године трудимо да шаљемо наше студенте овдје у Црну Гору, гдје они имају прилику да, на првом мјесту, посјете велике светиње које се овдје налазе, да се упознају са својим колегама на Цетињу и да чују корисна предавања од професора Цетињске богословије. Још да кажем да су неки од наших студената почели са великим усрђем да изучавају српски језик. Исто тако, више пута нас су посјећивали професори Цетињске богословије и држали предавања нашим студентима. Стога сматрам да је овај договор јако користан за обе стране јер и на овај начин ми потврђујемо своју духовну блискост и афирмишемо у савременом свијету вриједности наше вјере, историје и културе. Јер, кроз историју наше цркве су увијек помагале једна другу, па нам то даје обавезу да и у данашњем времену наши међусобни односи буду на највећем могућем нивоу.

Владико, Ви сте много пута посјетили Црну Гору и њене светиње, али овај Ваш долазак јесте посебна мисија јер ви по благослову патријарха московског и цијеле Русије, Кирила, посјетили сте епархије Српске православне цркве у Хрватској. Били сте у Загребу, имали излагање на научном скупу „Јасеновац – перспектива II“ гдје сте се осврнули на пострадале у Јасеновцу, упоређујући биланс и трагичан број жртава са жртвама репресија постреволуционарног периода у Русији, тачније у Кузбаском крају. Такође сте на празник Светих мученика Јасеновачких саслуживали на Светој литургији патријарсима константинопољском Вартоломеју, српском Иринеју, са мноштвом архијереја, свештенства и вјерног народа и са представницима Румунске и Пољске православне цркве. Имали сте могућност да посјетите Републику Српску, град Бањалуку и данас овдје завршавајући своју посјету, посјетили сте свога брата у Христу, кога већ годинама познајете и који Вас је посјећивао у Кузбаској митрополији Епископа будимљанско-никшићког, г. Јоаникија. Данас сте овдје у манастиру Косијерево, началствовали Светом архијерејском литургијом поводом обновљења храма Светог архангела Михаила. У овај дан када празнујемо полагање ризе Пресвете Богородице, пренесите нам укратко утиске са свог путовања.

- У праву сте, Господ нас је благословио да изнова посјетимо Српску православну цркву и просторе које раније нисмо обилазили. Наш боравак у Хрватској био је од посебног значаја, имали смо прилику да упознамо Митрополита загребачко-љубљанског г. Порфирија, да посјетимо православну гимназију у Загребу и да учествујемо на Међународном научном скупу гдје су се могла чути излагања научника свјетског ранга на тему хо-

локауста, логора и прогона за вријеме Другог свјетског рата. Оно што је посебно значајно је заједничка служба у Јасеновцу и прослава Светих новомученика Јасеновачких. Овом приликом Епископ пакрачко-славонски г. Јован нам је додијелио честицу моштију Светих новомученика на чему смо му посебно благодарни. По завршетку посјете Хрватској обишли смо град Бањалуку гдје нас је са великом пажњом и топлином примио Епископ бањалучки г. Јефрем. У Бањалуци смо обишли прекрасне цркве и поклонили се моштима Светог Платона Бањалучког. Обилазећи епархије Српске цркве у Хрватској и Републици Српској, дошли смо до закључка да је сваки архијереј Српске цркве на свој начин посебан и да има неку особину која га краси и на тај начин даје посебан допринос својој мисији и убраја се у сазвезђе светитеља Српске православне цркве. Посебно сам благодаран за пажњу, пријем и братску љубав Епископу будимљанско-никшићком Јоаникију, чију епархију не посјећујемо први пут, и гдје смо увијек примљени са великом љубављу и пажњом. Ова данашња служба је кулминација нашег боравака у Српској православној цркви и радује нас што је овај Светоархангелски храм обновљен и украшен. Желим владици Јоаникију, свештенству и пастви Будимљанско-никшићке епархије да их Пресвета Богородица увијек штити и чува својом ризом и својим благословом.

Хвала Вам за вријеме које сте одвојили за наш часопис, али дозволите да Вас кратко упитамо. Ви сте приликом ове посјете посјетили и село Кућанце у Славонији, родно мјесто покојног патријарха српског Павла, гдје сте у обновљеном храму Светих апостола Петра и Павла са нашим архијерејима служили Свету архијерејску литургију. Реците нам о патријарху Павлу, колико је он познат у Руској православној цркви и уопште у Русији.

- Да, тачно је, овог пута смо посјетили родно мјесто патријарха Павла и храм у коме је крштен. Били смо у његовој родној кући, пробали јабуке из његовог дворишта које имају посебан укус. До тада смо се са поглаваром Српске цркве, блаженог спомена патријархом Павлом среди два пута у његовој резиденцији у Београду, када сам као члан делегације Руске православне цркве учествовао у преносу деснице Светог Јована Крститеља из Цетињског манастира за Русију. Ја сам из тих сусрета запамтио патријарха Павла као човјека великих духовних дарова који може послужити као дивни пример истинског, монашког и хришћанског живота и подвига који треба да буде узор не само вјерницима Српске православне цркве него и свим хришћанима. Наравно да је он широко познат у Руској православној цркви као и у самој Русији, и његове књиге у Русији се преводе и вјерници их масовно купују. Тако да, патријарх Павле је посебан благослов којим је Бог наградио српски народ и нас православне крајем XX и почетком XXI вијека.

Хвала Вам Високопреосвећени владико.

- Хвала и вама, и нека благослов Господњи буде на вама и на свим вашим читаоцима.

Разговор водио јереј Остоја Кнежевић

БЕСЕДА НА 45. ПСАЛАМ

СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТИ

„ЗА КРАЈ (ХОРОВОЋИ), ЗА СИНОВЕ КОРЕЈЕВЕ, О ТАЈНАМА, ПСАЛАМ.“

Бог нам је уточиште и сила, помоћник у невољама, које нас снађоше веома. Други (непознати преводилац, вид. Ориг. „Хексаплу“): када се нађемо у невољама. Зато се нећемо уплашити, када се земља затресе и преместе се горе у срца мора (ст. 1–3).

1. Пророк, са својственом њему побожношћу, удаљује овде слушаоца од свакодневних послова и узводи га ка највишој нади. Не указуј ми, каже, на оружје, бедеме, богатство, војну вештину, многобројне коње, лукове и стреле, оклопе, гомиле сабораца, телесну снагу, искуство ратника; све је то слабије од паучине и сенке. Ако хоћеш да видиш непобедиву силу, поуздано прибежиште, неосвојиву тврђаву, бедем непоколебиви, прибегни Богу, окрени се Његовој сили. Добро је Давид рекао: Бог нам је уточиште и сила, изражавајући да ми понекад побеђујемо бежањем, а некад показујући чврстину и противљење. Заиста потребно је чинити и једно и друго, – некад наступати, а некада се склањати. Тако је поступао и Павле, понекад склањајући се, а понекад устајући на оне који се противе речи истине. Тако је и Христос поступао и учио нас. Тако треба и ми да поступамо, то јест треба брижљиво да пратимо околности времена и молимо се, да не паднемо у искушење, по речи Јеванђеља, а ако нас је то и снашло, онда не очајавати, него стајати храбро. Помоћник у невољама које нас снађоше (веома). Као што сам често говорио и раније, тако ћу рећи и сада: Бог не спречава да нас сналазе невоље; али када су нас оне снашле, Он нам помаже, достављајући нам тако корист и искуство. Реч: *в е о м а* (зело) треба повезивати са речју: помоћник. Заиста, Бог не помаже било како, него Својом изобилном помоћи подаје велику утеху у невољама. Он нам не даје помоћ потребну сходно врсти невоља, већ много већу. Зато се нећемо уплашити, када се земља затресе. Видиш ли, како Он даје велику помоћ и у изобиљу? Није рекао: нећемо бити побеђени, нећемо пасти, него нећемо доживети оно, што је уопште својствено људској природи: нећемо се уплашити, претрашити. Зашто? Зато, што је помоћ Божија неизмерна. Помињући овде земљу, горе и срце

мора, пророк не говори о стихијама, него под њиховим именом подразумева неподношљиве опасности. Иако би ми видели, каже, како се све руши, иако би доживели нешто крајње страшно, иако би се догодило нешто што никада није бивало, на пример ако би сва природа устала на саму себе, то јест горе се помериле с места и све се потресло у своме темељу и помешале се првобитне стихије, ни тада ми не само да не бисмо били побеђени, него се не бисмо ни уплашили. А узрок тога је помоћ Господара свега овога. А ако се ни у таквом случају не бисмо уплашили и не бисмо запали у очајање, онда тим пре не бисмо се ни уплашили и када непријатељи нападну на нас. Зашумеше и ускипеше воде њихове, затресоше се горе силом Његовом (ст. 4). Други преводилац (Симах) каже: када зашуме и усталасају се воде, и затресу се горе у прослављање Њега. Рекавши, да се нећемо уплашити, иако би све било у нeredу, пророк потом говори о сили Божијој, то јест да је сила Његова непобедива. Зато са правом каже: нећемо се уплашити; и као и увек, тако и сада указује на силу Божију час у природи, час у догађајима са људима.

Смисао његових речи је следећи: Бог све потре-са и мења по Својој вољи; Њему је све лако. Мени се чини, да овде пророк подразумева гомилу храбрих људи, највештијих међу непријатељима, безбројно мноштво противника. Но сила Божија је, каже, таква, да се од једног Његовог покрета савршава све. Како се ми онда можемо уплашити, имајући таквог Владика? *Διαφάλας* – промена тона (у словенском нема ове речи). Други (Акила): постојано. Токови реке. У јеврејском: потоци (фалагав). Токови река веселе Град Божији: освештао је Шатор Свој Вишњи (ст. 5). Други (Симах): светилиште шатора Вишњег. Бог је усред њега, неће се поколебати; помагаће га Бог од раног јутра (ст. 6). Рекавши о моћи и сили Божијој, о томе, да је за Бога све лако, пророк прелази на промишљање Божије о Јудејцима, представљајући у кратким цртама доброчинства, која су им указана. Он, толико силни, толико моћни и страшни, сведржећи и свеносећи, све потресајући и покрећући, представљајући и мењајући, испунио је наш град безбројним добрима. Река овде означава обилно, неометано и милостиво изливање највиших добара. Пророк као да овако каже: сва добра се изливају на нас, као из извора. Као што река, делећи се на многобројне потоке, наводњава земљу, по којој протиче, так нас и

промисао Божији окружује са свих страна, обилно се изливајући, брзо притичући и испуњавајући све. Он не само да нам доставља сигурност и непобедиву помоћ већ и духовну радост. Зато пророк и каже: освештао је Шатор Свој Вишњи. И то што назива ово место својим шатором – представља велико добротинство.

2. Није Давид случајно рекао: Вишњи. Биће толико високо, необухватно никаквим местом, неизрециво, удостојило је наш град да се назове Својим шатором и да га са свих страна чува. Такав је смисао речи: усред њега, као што и на другом месту Он каже: Ја сам с вама (Мт. 28, 80). Бог га обухвата са свих страна; зато он не само да неће доживети никакву несрећу него се неће ни поколебати (покренути с места). А разлог томе, што он добија најбржу помоћ, одлучну и увек спремну, – управо то значи израз: од раног јутра, помоћ неодложну и не дуго чекану, већ увек спремну и делујућу брзо и у потребно време. Смутити се незнабошци, покорише се царства; Вишњи даде глас Свој, потресе се земља (ст. 7). Други преводилац (Акила) каже: сабраше се незнабо-

шци. Овде пророк представља силу помоћи Божије. Не у безначајним опасностима, каже, него када су цареви и народи нападали са свих страна, опкољавали и заузимали сам наш град, он не само да није претрпео никакву невољу од њих него је и победио, надвладао и расејао нападаче. Ово и значи израз: покорише се царства, Вишњи даде глас Свој, то јест као да је самим својим гласом покорио град. Израз чулни и антропоморфни; Бог не побеђује гласом и клицањем, већ једним покретом и хтењем; ипак овде је Давид употребио израз узвишенији од пређашњих, желећи да узведе слушаоца изнад чулних појмова. Представљајући Бога стално спремним за помоћ, и желећи да покаже, да је све ово речено у преносном смислу, сликовитом и прилагођеном нама, – јер ни у чему сличном Бог нема потребе, – он је сада додао: даде глас Свој, потресе се земља, изражавајући тиме, да не само градове, народе и насеља, него и саму ову стихију потреса Бог. При том, Писмо често земљом назива и људе, као на пример: и беше на целој земљи један језик (говор) (Пост. 11, 1). Господ над војскама је с нама, заступник нам је Бог Јаковљев (ст. 8). У јеврејском тексту је уместо сила (војски) речено: Саваот. Обрати пажњу, како пророк од земље окреће своју реч ка небу, ка безбројним саборима анђела и арханђела, ка вишим силама. Зашто ми указујеш, каже, на војску, на варваре, на људе побеђене? Замисли силу Његову у небеском царству, колико само војске невидљивих сила Он има у својој власти. Оправдано их је Давид назвао силама (војскама), показујући њихову моћ, као што и на другом месту каже: моћни снагом творећи Реч Његову (Пс. 102, 20). Тако је некада један анђео сишавши убио 85 хиљада (4 Цар. 19, 35). А ако је Он толико снажан, зар нам неће пружити руку помоћи?

Не бој се, каже, због тога; зато и додаје: заступник нам је. Бог може и хоће ово: зато се не бој. А шта, ако смо ми недостојни?

Но, Он је милостив био и према оцима нашим. Зато и додаје Бог Јаковљев, и као да овако говори: тако Он поступа увек од почетка, од давнина. Други (Акила): свагда. Ходите и видите дела Господња, чудеса која је савршио на земљи! Прекидајући ратове до крајева земље, лук ће скршити и оружје ће сломити, и штитове ће сажећи огњем (ст. 9, 10). Други (непознати, вид. Ориг. Хекс.): сломити. Рекавши о земљи, мору, горама, о духовном заступништву и помоћи, која им је указана, пророк опет обраћа реч гледаоцима, указујући на ове трофеје, из велике радости и љубави своје према Господу, и објављујући победе, које је Он извојевао за њих. Добро је пророк рекао чудеса, а није рекао: победе и трофеје. Заиста, ови догађаји се нису одвијали по уобичајеном току ствари, јер победе нису постигнуте телесном снагом и оружјем, већ покретом Божијим, а сама дела показују, да је Господ био њихов предводник. Како су слаби побеђивали јаке, малобројни многобројне, угњетавани угњетаче, и све се то савршавало изнад очекивања, онда Давид оправдано ово назива чудесима, јер се догодило чудесно и раширило по читавој земљи.

3. Не би погрешно онај, ко би ово применио у преносном смислу и на садашње време. Христос је прекинуо сурову борбу са демонима и раширио је мир по читавој васељени. Описујући ово, Исаија је рекао: расковаће мачеве своје на раонике, и копља своја на српове, неће дизати мача народ на народ, нити ће се више учити боју (Ис. 2, 4). До доласка Христовог сви људи су се наоружавали, и нико није био слободан од тог занимања, градови су се борили против градова и свуда се чула бука борбе; а сада је већи део васељене у миру, сви се мирно занимају занатима, обрађују земљу, препловљавају мора, и само мањи део носи име војника за чување свих других. И за њима не би било потребе, ако би ми извршавали оно што је обавезно. Огњем пророк овде назива гнев Божији и говори да ће они сажећи своје оружје и ратне кочије, постигавши велику победу, што се и догодило, како приповеда Језекиљ (Јез. 39, 10). Радозналима је познат овај догађај. Умирите се и познајте, да сам Ја Бог; узвисићу се у народима, узвисићу се на земљи (ст. 11). Други преводилац (непознати, вид. код Ориг.) каже: исцелите се и разумејте. Трећи (непознати, вид. Ориг.): смирите се, да би познали. У јеврејском: уарфу, уаду. Мени се чини, да овде пророк објављује о незнабошцима и као да овако говори: познајте силу Његову и моћ, који се показују по читавој васељени; но, за ово ми морамо бити смирени и имати здраву душу. Реч – умирите се означава то исто: оставите заблуде, одустаните од пређашњег начина живота, изиђите из таме злих дела, која су срасла с вама, да би, руководећи се указивањем чудеса и имајући смирену душу, ви познали Господа свих. А за то је недовољно само знати чудеса, него имати и достојну душу. И код Јудејаца је било чудеса, али то нимало није послужило њиховом спасењу. Као што су зраци сунчеви сами недовољни да би се видело, него су потребне још очи здраве и чисте, тако су и овде сама чудеса недовољна. Ево зашто пророк, рекавши о чудима, сугерише онима који желе корист од њих, да се одреше (ослободе) од зала која их окружују, да би познали Бога свих. Умирите се¹ и познајте, да сам Ја Бог, а не идоли и кипови, којима сте се клањали. Смирите се, и Ја ћу вам предочити мноштво доказа. То и значе речи: узвисићу се у народима, узвисићу се на земљи, то јест преко дела ћу вам се показати великим и високим. Биће Божије је непропадљиво и неизрециво (неописиво), високо и само по себи: али пошто ви то не видите, онда ћу вам ја ово показати делима, не само у Палестини и Јерусалиму него и међу вама незнабошцима. Тако се Бог прославља, побеђујући, творећи чудеса и у Вавилону, и у Египту, и у пустињи, и по читавој васељени, да би Га они могли познати. Господ над војскама је са нама, заштитник нам је Бог Јаковљев (ст. 12). Овај Бог, свуда велики, свуда високи, са нама је увек. Онда се не бојте и не збуњујте, имајући тако непобедивог Господа, Кога приличи свака почаст и слава, са беспочетним Оцем и животворним Његовим Духом, сада и увек, и у векове векова. Амин.

превео: Небојша Ћосовић

Изворник: Творения святого отца нашего Иоанна Златоуста, архиепископа Константинопольского, в русском переводе. Издание СПб. Духовной Академии, 1899. Том 5, Книга 1–2, Беседы на Псалмы.

1 Отрешитесь от себя – у руском преводу – одвојте се, ослободите се – прим. Н. Ћ.

Љубомиру Симовићу уручена награда „Извиискра Његошева”

ЕПИСКОП БУДИМЉАНСКО-НИКШИЋКИ Г. ЈОАНИКИЈЕ

ВЛАДИКА – ПОЗДРАВНА РИЈЕЧ, 17. МАЈ 2016.

Његошева сабраћа по перу и стиху су они писци који храбро слиједе божанску искру свог стваралачког талента и њеном свјетлошћу обасјавају горње и доње свјетове, свој микрокосмос, сагледавајући и дубине адског наследија код човјека.

Српски писци који су дотакли дубље основе наше историјске драме, лијечећи косовске ране свог народа и просвећујући његову савјест препознају се као законици наследници Његошевог пера. Један од њих је пјесник, драмски писац и есејиста, академик Љубомир Симовић, овогодишњи добитник књижевне награде „Извиискра Његошева”.

У овом свечаном тренутку рећи ћу само неколико ријечи о стиховима Љубомира Симовића који су на мене оставили најјачи утисак.

У Симовићевом укупном књижевном дјелу посебно је запажено неколико пјесама религиозне садржине: Светом Јоаникију Девичком, Ходочашће Светом Сави, а пјесма Десет обраћања Богородици Тројеручици хиландарској несумњиво заузима почасно мјесто у савременој српској религиозној поезији. Пажљив читалац ће лако уочити да су и многе друге његове пјесме прожете аутентичним религиозним искуством, поједине чак у којима се изричито не помиње Бог али их прожима живоносни дах његовог присуства. Жељели бисмо и о њима нешто рећи али из оправданих разлога задржаћемо се само на поменуте три...

Горе, по њиховом наслову, поменуте пјесме дотичу се свечовјечанске проблематике гријеха, ништавности и помрачености:

„У овом мраку / из овог сурдука
Не види се даље / од хлеба и лука!“
(Ходочашће Св. Сави)
Стихови:

„У овом мраку множе се они што могу
да купе се, али не могу ништа да створе.
У овом мраку глинене руку и ногу
биће добро ако не буде горе“

лично нам на сажету, али тачну и болну, дијагнозу савременог свијета коме се отвара бездан још дубљег пада.

Ове пјесме имају националну тематику, а понајвише су заокупљене проблемом обесмишљавања највећих вриједности за које се некада живјело и умирало. Исто тако пјесник опомиње да повратка са наших историјских странпутица нема, нити ће их бити, осим под знаком крста, колико Голготског, толико српског и косовског:

„Из овог мрака, што труне и трује,
Не чује се позив ослободиоца.
Одакле ће се чути, ако се не чује
Са крста, с точка, с Косова и с коца?“

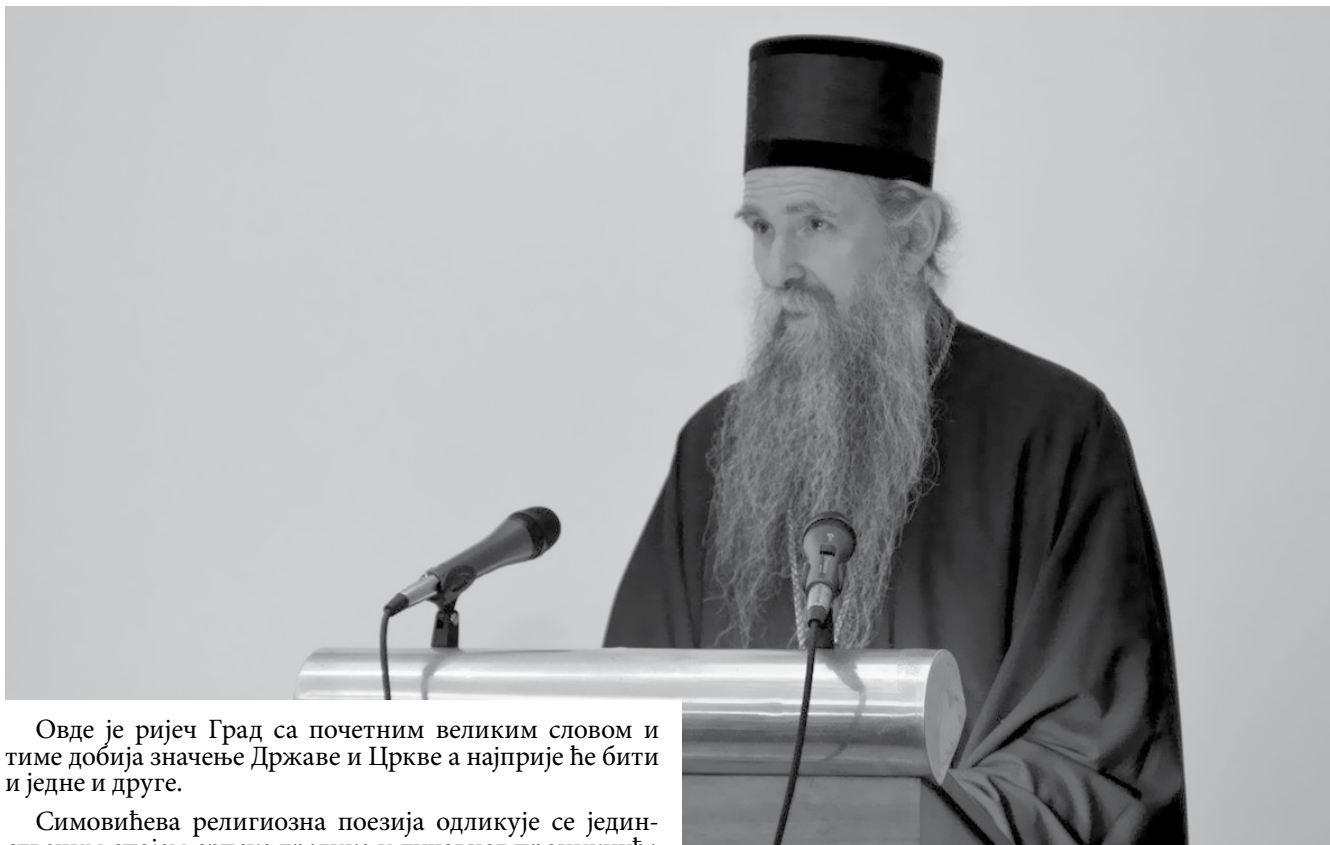
Излаза и спаса има ако кренемо за оним путником, Светим Савом, који је „босим ногама доспео тамо докле се не допире ни крилима“, ако се описменимо да рашчитавамо „знак у коме се сабирају сви знаци“ да бисмо задобили светосавску неимарску мудрост и смирење, црквеност и државотворност.

Љековито покајничко самосазнање наше отуђености, гријеха и кривица провијава кроз исповијест пред гробом Светог Саве:

„Камен темељац дао си нам у шаке,
Ал не дигосмо бедем насупрот сили!
Но Твом смо гробу оставили штаке,
Ал не стигосмо куд смо наумили!“

Без тог свенародног покајања и доласка к себи нећемо научити јеванђелску науку да у нашој отаџбини „гради-мо Град / од камења којим нас каменују“.

Овде је ријеч Град са почетним великим словом и тиме добија значење Државе и Цркве а најприје ће бити и једне и друге.

Симовићева религиозна поезија одликује се јединственим спојем српске трагике и духовног проникнућа у коме има по која капља небеског блаженства. Посебан квалитет његове поетике је изузетни опрез са коришћењем религијских термина и симбола. Код њега ћемо наћи ону исконску запитаност која се пробија кроз патњу и скепсу:

„Има л пута
С пепелишта дома мога
На праг Дома Небескога?“

Ријетко ћемо гдје, као код Љубомира Симовића, у религиозној поезији наћи толику суздржаност у описима одуховљене прозачности и мистичког доживљаја, и истовремено, тако снажне назнаке присуства божанског и оностраних.

Наслеђе античког трагичког искуства кроз које се откривају истинске и трајне вриједности, Симовић је оживио и сјединио с дубоким доживљајем вјековног српског и хришћанског распећа, нарочито у Тројеручици.

У овој pjesми земаљску трагику (појединачну и свечовјечанску, посебно српску) осјењује изобилна Божја милост коју на српски страдални род излива Пресвета Богородица својом Трећом руком.

Поједине строфе из овог pjesничког драгуља су вјеран pjesнички сажетак драматичне српске историје, имају изразиту историчност, а друге личе на вапај вјерујућег човјека или цијелог народа који је свјестан својих грехова, суоченог са обезвређивањем и обесвећивањем свих вриједности, који уздиже своје руке изнад овог свијета с молитвом Мајци Слова и Спаса:

„Док се затварају све капије, сви капци,
Пред смрадом наших грехова и рана,
Тројеручице, нек нам се отвори црква
На Твојој трећој руци сазидана!“

У овом свету несланих мора и јела,
Док нам се броје последњи тренуци,
Нек засветли нек нас осоли, Тројеручице,
Со суза, скупљена у Твојој трећој руци.“

Својом Тројеручицом Симовић је начинио pjesнички ореол нашој најљепшој и најсветијој икони, кујунџијски вјешто, израђен од скупљених драгуља из духовне ризнице српског народа брушених болом, сузама и молитвама кроз тешка времена наше историје.

Били смо, вјероватно, пристрасни пошто смо вечерас говорили само о Симовићеву религиозној поезији и то само о три његове најчешће помињане pjesме. Молимо да нам се због тога не замјери. Овај тројични избор направили смо само зато да укажемо на свештени карактер и непролазни значај монументалног књижевног дјела Љубомира Симовића коме од свег срца честитамо заслужено одликовање књижевну награду „Извиискра Његошева“.

Београд, 17. мај 2016, ријеч на уручењу награде

У прошлом броју смо објавили неауторизовано обраћање владике Јоаникија на додјели књижевне награде „Извиискра Његошева“ академику Љубомиру Симовићу. Будући да је у тексту техничким пропустом објављено више грешака које битно ремете његову структуру објављујемо аутентичну верзију. Извињавамо се Преосвећеном владици Јоаникију и читаоцима. НМ

СВЈЕДОК ВЈЕРЕ И СТРАДАЊА

ПИСМО КОЈЕ ЈЕ ПРЕД НАМА СВЈЕДОЧИ СВУ ДУБИНУ ПАДА ЈЕДНЕ ПОСРНУЛЕ ВЛАСТИ, С ЈЕДНЕ СТРАНЕ, И ТРАГИКУ ЖИВОТА И ЉЕПОТУ ЖРТВЕ ХРИСТА РАДИ, С ДРУГЕ. ПО МНОГО ЧЕМУ ДАНАС ЈЕ ВРИЈЕМЕ НАЛИК ОНОМ С ПОЧЕТКА ПРОШЛОГ ВИЈЕКА.

Срп. Прав. Парохија Колашинска
Број службено
Високо-пречасној Консисторији
Никшић

Обрен Радуновић рођен је у Барама (округ Андријевачки) 13. новембра 1880. године од српских прав. родитеља Алексе и Борике, који су по занимању били сељаци, обдарени добротом и врлинама, како то може бити Србин сељак из Црне Горе. У једној српској кући, у којој владале племенитост, узвишеност, побожност и родољубље, од његовао се млади Радуновић, добио основне моралне појмове, а под утицајем онако романтичне природе Андријевачког округа, горостасним Комовима развио се брзо интелектуални живот покојников, те показиваше све знакове доброга будућег просвјетног и културног радника у народу. Основно знање стекао је на Андријевици, па затим пошао у Призрен гдје је 1904. г. свршио са одличним успјехом и владањем призренску Богословију, струку која једина и доликоваше његовој скромној и сањалачкој природи. У оно доба, кад Стара Србија и Македонија робоваху Турцима, школује се покојник у Престоници српских Царева, са тужним очима посматра спућено српско робље у неријатељским ланцима; код њега се ствара појам о ослобођењу и уједињењу cjелокупног Српског племена. Том девизом вођен долази у своју ужу домовину Црну Гору, да ондје као спреман учитељ или свештеник прича слободној својој браћи о патњама, које Срби у ропству преживљавају; да припрема мушка срца на свети рат ослобођења.

Године 1905. постаје народни учитељ и врши службу по разним крајевима Црне Горе: Никшићу, Бјелопав-

лићима, Колашину и т. д. У том светом послу показивао је необичну способност, љубав и истрајност.

Као учитељ неуморно је радио у народу и истински васпитавао Српски подмладак, али учитељска служба не бијаше циљ његова живота – његова душа жељаше за нечим већим, жељаше за нечим узвишеним, хиташе оном што душу кријепи, а тијело снажи – а то је св. вјера православна и Наша Српска Црква.

Покојник жељаше да буде носиоц и тумач вјере Христове у народу ради чега и ступа у свештеничку службу мјесеца августа 1915. године, те буде постављен за пароха Барско-Матешевског у самом свом родном мјесту, гдје је и остао до своје смрти. Риједак је свештеник, који је са оваквом преданошћу и одушевљењем и тачношћу вршио своју свештеничку службу. Неуморан радник на културном подизању нашега народа, добар бесједник и тумач Христове Науке заслуживаше сваку хвалу и поштовање. Код Српског народа бијаше Божијом промислом досуђено да преживи страховито ропство под вахмајсторским режимом Аустро-Угарске, покојник ни онда није клонуо духом, већ гураше од једног краја на други, кријелећи малодушне и слабе и уливајући у народ вјеру и наду, да ће куцнути час слободе и уједињења. Такав патриотски и српски рад налагао је више пута опасности да падне под јатаган бездушних аустријских целата.

Од непријатељског мача би спасен и не постаде његова жртва. Све препреке савлада и кад мишљаше да ће поново уживати сунце слободе гледајући целу српску браћу уједињену и слободну; онда му би и суђено да падне од пушчаног танета домаћих народа и туђинских агената.

Чудновата ствар, један од оних за које је он жртвовао сву своју физичку енергију и способност убија свог свештеника 21. октобра 1918. г.

Узрок због којег је убијен свештеник Радуновић таман је и нејасан, али у колико се могло испитивањем и психолошким тумачењем утврдити, главни узрок његове погибије лежи у принципу самоопредељења Српског народа из Црне Горе и детронизације династије Петровић са црногорског престола.

У народу ових крајева познато је да је свештеник Радуновић још од 1907. године присегао Црногорском „Народном Клубу“ и водио отворену политичку борбу и агитацију у народу против раскраља Николе и његовог апсолутистичког режима, ради чега је покојник од Цетињске бирократије био гоњен и оспостављан о чему свједоче и многобројна премјештања као учитеља из једног краја Црне Горе у други као сумњиве политичке личности, која неће да свира онако како заповиједа злогласни Јован Пламенац и Краљев двор. Чим је непријатељ напустио Црну Гору, покојник је почео проповиједати идеју уједињења Црне Горе са Србијом и о одбацивању династије Петровић са црногорског престола. Такав рад покојников осудио је Милоња Мишовић из истог мјеста, 21. октобра запада у засједу и убија свештеника Радуновића.

Да је убица Мишовић заиста убио свештеника Радуновића из политичких издајничких побуда најаснији је доказ, што убица и дан дањи као шумски разбојник – агент Талијански и Краља Николе убија мирне становнике и добре Србе за рачун неколико стотина Талијанских лира које је као најамник туђински примио.

Ето, због тих разлога паде од издајничке руке наш друг Обрен Радуновић у најљепшем цвијету свога живота, у четрдесетим годинама, кад нам је највише требао; кад је требао Цркви, домовини и народу.

Послије своје смрти оставио је супругу Јованку, од 32. године, двоје мушке и четворо женске дјеце и то: Даница и Даринка близанци од по 7. година, похаћаху 1 разр. основне школе у Барама. Данило од 5 година; Милка од 4; Ивка од 3 и Растислав од 2. године. Од имања посједују само 1 рало оранице и двије косе ливаде. Имају кућу у врло биједном стању. Нису примали никакве пензије, нити пак државне помоћи. Једном ријечју, живе од милостије и помоћи мјештана.

Овако нејака и сиромашна фамилија једног погинулог српског свештеника потребује и заслужује најжитнију потпору и државну помоћ, што са овим чиним на знање Високо-пречасној Консисторији.

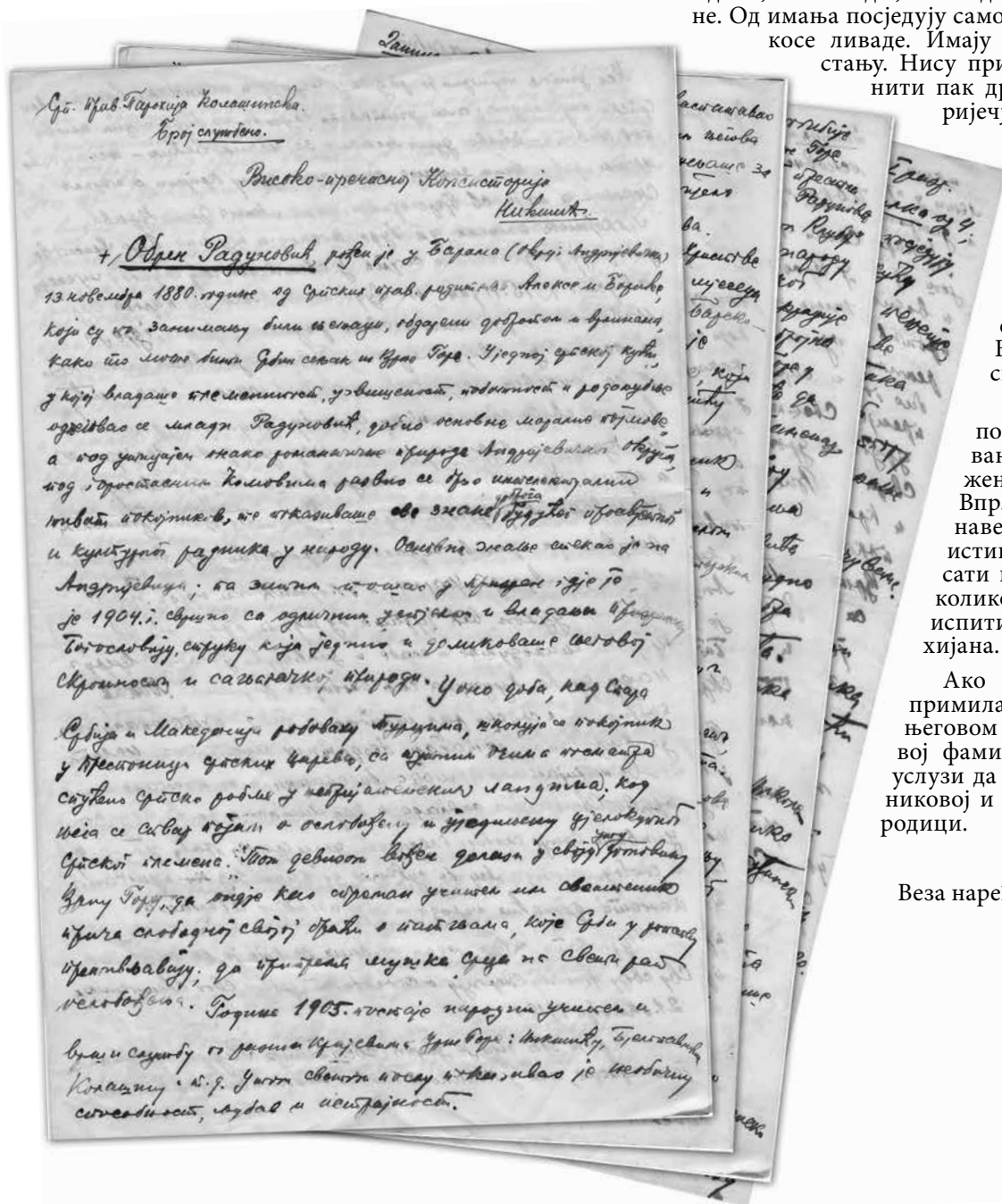
Ниједна фотографија покојникова није сачувана. Према свему изложеном изјављујем уљудно Впр. Консисторији да су наведени подаци тачни и истинити, у колико је потписати покојника познавао и у колико сам до њих могао доћи испитивањем његових парохијана.

Ако би Впр. Консисторија примила још нешто о покојнику, његовом животу, смрти и његовој фамилији, увијек стојим на услузи да се одужим сјени покојниковој и његовој остављеној породици.

Веза наређења Број 937. ех 1919 од 7 – 20 – II – 1920.

10/III 1920. г.

парох
М. Вујисић

Ободска црква

СМИЉА ВЛАОВИЋ

ЦИЉ ОВОГ ТЕКСТА ЈЕСТЕ ДА ОПИШЕ САДАШЊЕ СТАЊЕ ПОМЕНУТИХ ЦРКВИШТА, СЈЕЋАЊА ЛОКАЛНОГ СТАНОВНИШТВА, ПРЕДАЊА, КАО И РИЈЕТКИ ЗАПИСИ ДО КОЈИХ СЕ ДОШЛО.

У селу Обод, мојковачка општина, налазе се остаци двије цркве, латинског гробља и старог хришћанског гробља гдје се по неким сјећањима мјештана налазила још једна црква.

Често су топоними чували предање вјерније него архивски и научни списи из простог разлога што су списи кроз историју упорно били спаљивани и уништавани, тако да је богату народну историју од заборава могло сачувати једино народно предање, епска поезија и наравно – топоними.

Управо захваљујући и топониму – Црквине, настала је и жеља да се ти локалитети обиђу, опишу и фотографишу, можда у једном од посљедњих тренутака, јер се број становника драстично смањује, а посебно оних који знају било шта о своме мјесту, који памте локалне топониме, зато што долази вријеме када та села постају занимљива искључиво због сјече шума. Паљењем корова, пробијањем путева у циљу сјече и превоза дрвне грађе, не води се рачуна о остацима древних светиња, као свједоцима бурне и богате прошлости овог као и

многих других села, тако да црквишта полако нестају и из сјећања и са терена.

На брдашћету обраслом вјековном буковом и храстовом шумом, у средини села Обод налази се сеоско гробље, а у њему и остаци древне светиње, цркве од које су сачувани темељи олтара и камен гдје је била часна трпеза. Без претјеривања се може рећи, а може се закључити и на основу фотографија, да се црква налази у самом срцу села.

Изградњом сеоског гробља конфигурација терена је измијењена. Након тога изграђен је и сеоски пут који се са главног пута Обод – Соколовица – Томашево, спушта ка Црквинама и продужава ка Лукама кроз које протиче Ријека Зекића која припада сливу ријеке Љубовиће, што би значило да поменута црквишта припадају Вранешкој долини, о чему је писао и др Жарко Шћепановић у књизи Средње полимље и потарје, као и мр Петко Ђ. Бошковић у књизи Стари записи (Вранеш) мала Света Гора, гдје се само помиње црква у Ободу.

Када је 1992. године била велика поплава тада је дио црквеног камена снесен низ брдо гдје и данас постоје вододерине дубине малих кањона.

Сеоско гробље које се налази на мјесту некадашње цркве је релативно новијег датума, ограђено је металном оградом, али је очигледно да је ограђивањем

простор смањен јер се и изван оgrade налазе зидићи и подзиде, као и лијепо обрађено камење.

На основу мјерења темеља олтарa (гдје су камене плоче сљедећих димензија: испред часне трпезе 185x60, са десне стране 220x94; са лијеве стране 154x40, камен на којем је била часна трпеза је димензија 82x110x106. Пречник удубљења гдје је био ногар од часне трпезе је 22 цм, док је дубина удубљења са свим слојевима гара око 13 цм.. Иза часне трпезе налази се камена плоча димензија 420x65. растојање између часне трпезе и зида олтарa је око 50 цм) може се схватити да је олтар био мањих димензија.

Већи примјерци каменних плоча видљиви су изван садашњег гробља који би могли бити надвратњаци или прагови цркве.

Прије поплава сељани су налазили неке црквене предмете на црквисту, између осталог и позлаћено кандило за које кажу да је предато у манастир Св. Тројице у Мајсторовину.

Тренутно стање на црквисту је тако да безмало и нема простора за обнову ове цркве која прије свега тражи детаљну археолошку обраду, истраживање домаћих и страних архива, периодике, повеља и осталих извора који би садржавали податке о црквама у сливу Љубовиће.

Пролазак пута, поплаве, вјековна заустјелост јесу јаки разлози да нестане црквена грађа, али ипак недовољна да толико камење са цркве нестане.

У разговору са сељанима дошли смо до сазнања да је Никола Јакшић 1912. саградио кућу од црквеног камена, а то је остало запамћено по томе што је кућу коју је направио у подножју Црквина срушило помјерање брда и да је необичан догађај за село тумачен тиме што је кућа направљена од камена са цркве. Догађај се десио 1968.

Вјерујемо да ће овај скромни запис бити подстрек људима добре воље да и сами почну да скупљају грађу о својим сеоским црквистима, манастириштима и гробљима чиме ће дати допринос препороду богатог културно-историјског и вјерског наслеђа свете Вранешке долине.

Фигурица владара или витеза из Петњице у Дробњаку

ГОРАН КОМАР

Прије неколико година, приликом радова на путу ка Жабљаку, у Дробњаку, грађевинске машине су на површину избациле малу фигуру коју је редакцији „Свевића“ приказао господин Иван Зиројевић. Фигурица је пронађена у близини цркве Светог Великомученика Георгија, у опсегу села Петњица. И ова црква, као и низ других у подручју Дробњака, својим архитектонским рјешењима, сјећа на период Средњег вијека (само у овој зони: црква у Дужима, Превишу, црква манастира Подмалинско...). У Дробњаку је, као и у сусједним подручјима Пиве и Бањана веома присутна немањинка и косовска традиција.

Без намјере да се изјашњавамо о функцији фигурице високе око осам центиметара, желимо примјетити да она представља, на нашим подручјима, веома риједак налаз представе средњовјековног витеза или владара. Та личност је представљена у сједећем ставу, са мачем међу ногама и објема рукама ослоњена на дршку. Међутим, на леђима и раменима, она носи главе предака које су положене у два реда. Налазач је покојни Момчило Момица Томић из села Превиш.

Горњи дио стражње стране фигурице

Предња страна фигурице

Владимир

МИЛУТИН МИЋОВИЋ

Нема мени одмора, видим лијепо. Само одмарам кад радим. Један дан ако не радим, ако се тобоже одмарам, већ носим црну земљу на леђима. Овдје, у руској степи, нешто је друкчије. Пола дана радим, а пола одмарам. Не одмарам, него се напајам. Ваздух је густ, питањем, доноси дах сваког растиња, с огромног постранства. У неким ваздушним струјама, на моменте се може осјетити и звјерски дах, који организам прима као тренутну, оздрављујућу језу. Сјетим се како ми је говорио некад мој учитељ: „Шокови су потребни организму, покрену оно из неоткривених ресурса. И духу су потребни шокови, и трепет, граница између бити и не бити. Та граница покрене чудо у човјеку. Биједа је страх од границе.“

И овдје у руској степи, понекад осјетим да сам опет привезан некако за Црну Гору. Кад би ме неко упитао, зашто си отишао тако далеко, и још у степу, кад би ме довољно послужила искреност, рекао бих – да сам што даље од Црне Горе! Али, ако бих продужио ову реченицу, додао бих – али ни овдје ме не напушта. Ако напустим ја њу, не напушта она мене. Таква је наша веза.

Но, једно је размишљати о Црној Гори из руске степе, а друго нешто док си у самој Црној Гори. Кад сам у Црној Гори, навале се Дурмитор и Ловћен на врат. Па диши мајчин сине. Па буди жив, јуначе. А нема живота без тешкога бремена.

Сјутра ћу отићи мало до старог града Владимира. Града Владимира Мономаха, Андреја Богољубова, Александра Невског. Ове године име Владимир добија дубоку обнову, бар из десет вјекова прошлих. И у Црној Гори то име добија обнову. Узвишена је прича о Јовану Владимиру. Превлазилази много Црну Гору. Римује се саруском причом о Владимиру Солнешки, крститељу Руса, које је почело с Крима (стара Таврида), из града Херсонеса. Од града Херсонеса, није остало више него од Дукље. Али има кримско вино Херсонес, које понекад пијем, ако се домогнем до каквог старог града и до какве старе крчме.

Шта сам осјетио овдје, гдје влада мир руске степе? Дубоки мир кристализује памћење. То што је било прије хиљаду година, као да је било и опет бива – сад. И укида се свако растојање. Као да сам у неком архиву, гдје је све живо чега се дотакнем. И чега се сјетим, већ је ту. И говори ми као свом старом познанику.

Зато сам можда одабрао да одем у Владимир. Тамо је икона Богородица Владимирска, најпоштованија у цијелом православљу. Сликао је апостол Лука. Прошла је кроз ово двадесет вјекова без боре на лицу. А пролазила је кроз огањ и поплаве. Али велики мир је штитио. Разоружавала је војске, збацивала из сједла насилнике. Миловала звијери, налазила у њима људе и анђеле. Владала, доносећи мир, Владичица Владимирска.

Прекрасна саборна црква у Владимиру грађена је 40 година прије Студенице. У том дванаестом вијеку код Словена већ је увелико радио један Дух, скоро истовремено, подизао цркве, словенскоправославну културу, и државе. Кнез Андреј Богољубов је овдје подигао цркву, чудо љепоте. На њеном спољашњем рељефу видан је тај прелаз с паганства на православије. На спољним зидовима, извајан је сваки земаљски плод, свака животиња, Божије стадо, а лав, који на глави носи крст, има најзначајније мјесто. Нијесу само крштавани људи, крштана је Божија творевина, сачувавши у том сабору своју природни љепоту. Ето, то су Словени, Адамов род који чува архајску присност с природом. Тај чудесни кнез, Андреј Богољубов, оснивач града Владимира, који је темељ руске државе, сазидао је и онај чудесни храм на ријеци Нерли, недалеко од овог града. Тамо људи долазе као под Острог. Само што је овдје равница, степа, а не Острошка стијена. Али једнако иду, погнуте главе, радознали и замишљени истовремено, као да долазе у мистичко средиште свијета.

И Андереј Рубљов је стизао до катедралне цркве у Владимиру, и осликао неколико композиција. Кад овдје туристи чују за име Андреја Рубљова, узбуди се, дозивајући у свијест истоимени филм славног Андреја Тарковског. За наше савременике, Тарковски је више прославио Рубљова, него он сам. Прилично је изблиједио његов фрескопис, али његово име производи благу језу у душама које хоће нешто да дознају о свом поријеклу, и мистичном православљу. Зато су му, овдје у Владимиру подгли диван споменик, да би остао вјечити духовни суграђанин овог чудесног града. Овдје је, наравно и споменик државотворцу Александру Невском, који је родом из ове старе руске области, али војевао и побјеђивао на сјеверу до Неве и Ладошког језера, и на сјеверозападу до Шведске. Његове су мошти почивале у овом граду, све док га Петар Велики није пренио на сјевер, у Петроград, да на њему зида нову престоницу руског царства.

Тај исти дух, словенскоправославни, истовремено мистични и борбени, почео је своје свеједно дјело још од деветог вијека. Девети и десети вијек у словенском народу су били вјекови припреме и плероме за одлучне кораке духа који су се десили у десетом и једанаестом вијеку. Јован Владимир и Владимир Солнешка су стари познаници и другови. Они су „пасли“ у исте дане своје стадо, које је учило да „једе књигу“. Кад би пастири говорили свом стаду – „учите књигу“, значило је исто као кад им кажу – „пасите слова“. Пасите слова, јер је у словима честица сунца, која ће вам открити да сви имамо једног Пастира (Владаоца мира) који даје знање скупље од живота. Знање које даје живот, и изгони смрт.

Знам да су већ сви напустили овај текст, сви који нијесу бар једном осјетили мир степе, или жеђ степског вука да разријешу своју загонетку. Ето, та загонетка, која зна да буде звјерски страшна, не може да се разријешу без те честице сунца, која је сакривена у словима која треба попасти, то јест – појести. (Руска ријеч – попаст, значи доћи, наћи се, бити, допасти до...)

У мом прошлом животу, нападале су ме мисли жешће него што нападају звјерке. Од звјерке има неке одбране, од мисли нема. Од звјерке се можеш сакрити, или је ударити нечим по зубима, а од мисли које те нападу немаш куд побјећи, и ничим је не можеш ударити по зубима. Мораш примити звјерку-мисао, па шта буде да буде. А сад ме више не нападају такве звјерке (мада човјек никад није сигуран). Кад ме обузме мир и тишина, тај дио свог живота видим у прошлости.

А сад је све ту. И красни младић Јован Владимир, и десет вјекова његово житије. Глава му на Светој Гори, тијело у Албанији, крст на Румији. Косара, у сјенци његовог крста, од Преспе до Пречисте Крајинске, преко Проклетија и албанских гора, пјева и плаче. Саставља му главу и тијело, саставља себе са собом. Кад се човјек спусти дубоко у своју тишину, може да је чује, и да је види.

Потоци од Румије до Преспе и Драча говоре о тој љубави. Али ко слуша потоке? С потока више нико и не пије, осим невине звијери.

У Црној Гори се све дијели, па и приче. Нема приче, која се није раздијелила на двије, и двије војске које их бране. Једну причу прича једна Црна Гора, другу, друга. „Око њих се хоће да поморе, злаћанима да пободу ножи“. Свидје ми се овај стих, и ставих га овдје, у ово причу, о двије Црне Горе. А нема но једна. И Јован Владимир се из двије приче, враћа у једну. И та се прича може чути и видјети, кад се човјек довољно дубоко спусти у своју тишину. И десет вјекова сабере у један час. Као што се сабирају у његовој цркви, неподјељеној, православној и православној од прије десет вјекова, до данас. Црква је то, да нам покаже то. Вјекови се сабирају сами, ако човјек има то сабрање, то пропадање – у живу тишину.

Док сам мислио, видео сам, да мислити значи пролазити кроз противрјечности. А то значи, – бити битку.

Не пише ми се овдје, јер у владимирској тишини имам важнијег посла. Долазе ми вјекови, радујем се неисказиво кад прелазе преко мог прага. Не, не остајем ја закључан унутра. Устанем, умијем се свјежом, степском водом, и јавим се својим савременицима и земљацима. Нађе се тај моменат, који онда сам себе опише, или препише. Још на почетку писања (давно ли је то било, завладао је мир тим ријечима), говорио ми је учитељ: Писање је као љубав, – почни и даље ће ти се све само казати.

СВЕТИ КРАЉ СТЕФАН УРОШ И МИЛУТИН

РАДЕ С. БУЛАЈИЋ

Верни Данило чува погребну поворку са краљевим телом на путу из Неродимља у Бањску... Пребира по мислима...

једно краљевство и био је краљ са пет краљица. И било је четрдесет светих храмова – за сваку годину краљевања ницаше по један. Свети краљ. Између Истока и Запада. Знао је добро да вуче потезе по шаховској табли. У временима смутним када ни брат брату, ни отац сину не верује. А срце које гори у грудима не сме да изда у тренуцима пресудним када отац одузима сину вид очињи. Зарад будућности отачаства својег.

Христољубиви начини крст преко груди дубоко уздахнувши... Да ли ће потомство разумети? Да ли је жртва била оправдана? Пред Богом и пред Народом?

У једној руци огањ и мач, у другој крст. На уснама молитва. На глави византијска круна. Са небеса погледи Светих Отаца. Проречени су му успех, сјај и богатство. Победа.

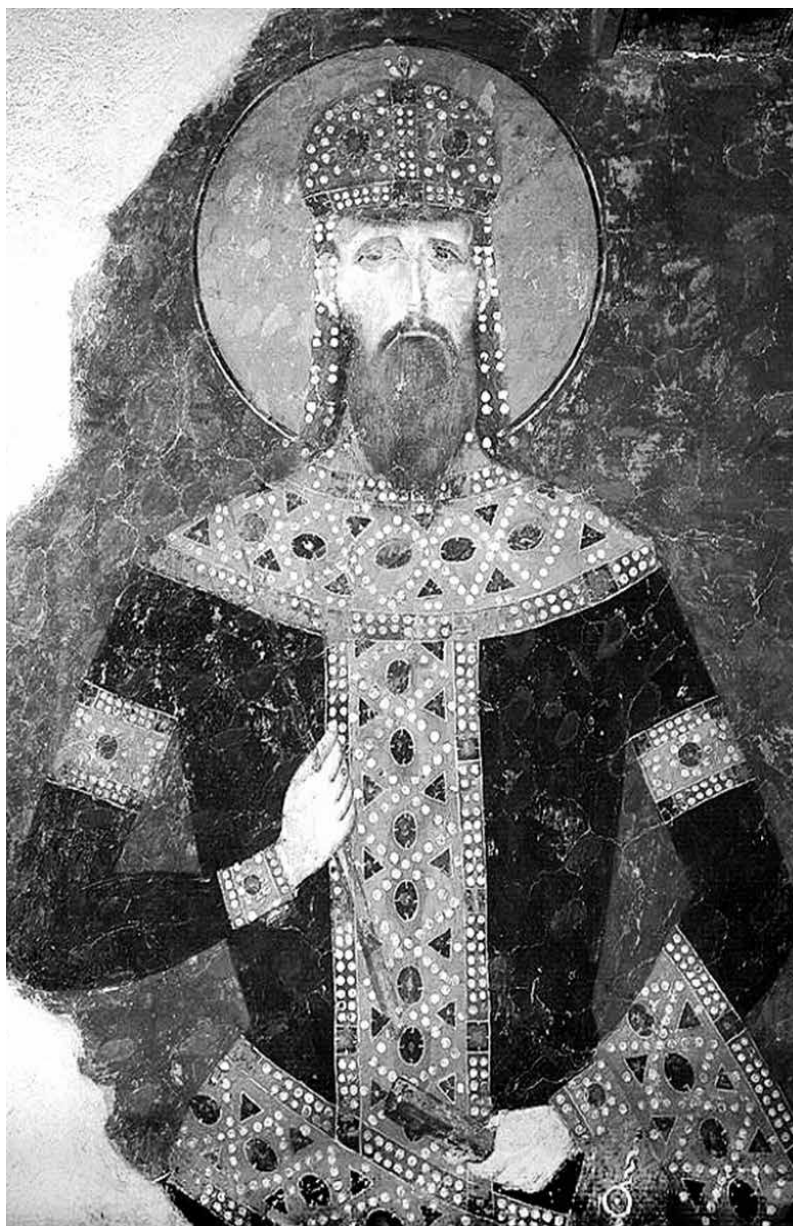
На крају тринаестог столећа разлеже се земљом детиња песма на грчком језику и нови ветрови донеше нове обичаје у земљицу Србију. Цариградски сјај и раскош увукоше се под кожу. И мрачни варварски двор обуче ново рухо.

У последњим тренуцима, занемео од онога што је видео у сновима, Свети краљ нечујно је тужио молећи Господа да се смилује народу његовом. Зар није довољно храмова никло?

У тренуцима јасновидости угледа како Арнаути копају очи лепе краљице на зиду најлепшег храма.

Звона Грачанице јече. Пет сводова уздигоше се у небеса као пет краљица. И краљ се воздиже ка Господу.

Данило, верни, иако не чу ни реч, читао је из краљевих очију и све записао...

Велики народни хитови: „Ђурђевдан“, „Шоте мори шоте“ и „Хајде Јано, Јано“ – свједочанство српског мучеништва

ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР ХАЏИ ДРАГАН КРУШИЋ

„ЂУРЂЕВДАН“ – НАЈТУЖНИЈА СРПСКА ХИМНА НАСТАЛА У „ВОЗУ СМРТИ“

Мало је познато да је велики народни хит „Ђурђевдан“, заправо стара предратна пјесма и најтужнија српска химна, која би можда до данас и била заборављена да није било једног судбоносног воза и језивих злочина почињених у Јасеновцу за вријеме Другог свјетског рата. О тој чувеној пјесми насталој у „возу смрти“, који је путовао из Сарајева за великомученички Јасеновац,

остало је свједочење преживјелог свједока и путника тог страшишног воза, познатог философа и историчара умјетности професора Жарка Видовића. Жарко је био у затворима до 1942, и то прво у њемачком, па у усташком. У „Великом транспорту“, пребачен је у Јасеновац, одакле је депортован у логор код Нарвика у Норвешкој. Потресан је текст његовог свједочења о страховима Срба из Сарајева.

Он наводи да су од самог почетка сукоба, усташе хапсиле српски народ. Због сурових прогона Срби су почели бјежати из Сарајева. Уточиште су налазили

на сусједним планинама или пак у Србији. Наравно, одређени број људи је остао у свом граду, вјерујући да у душманима ипак постоји мрва човјечности и емпатије. Нијесу ни претпоставили шта им ђаволи спремају.

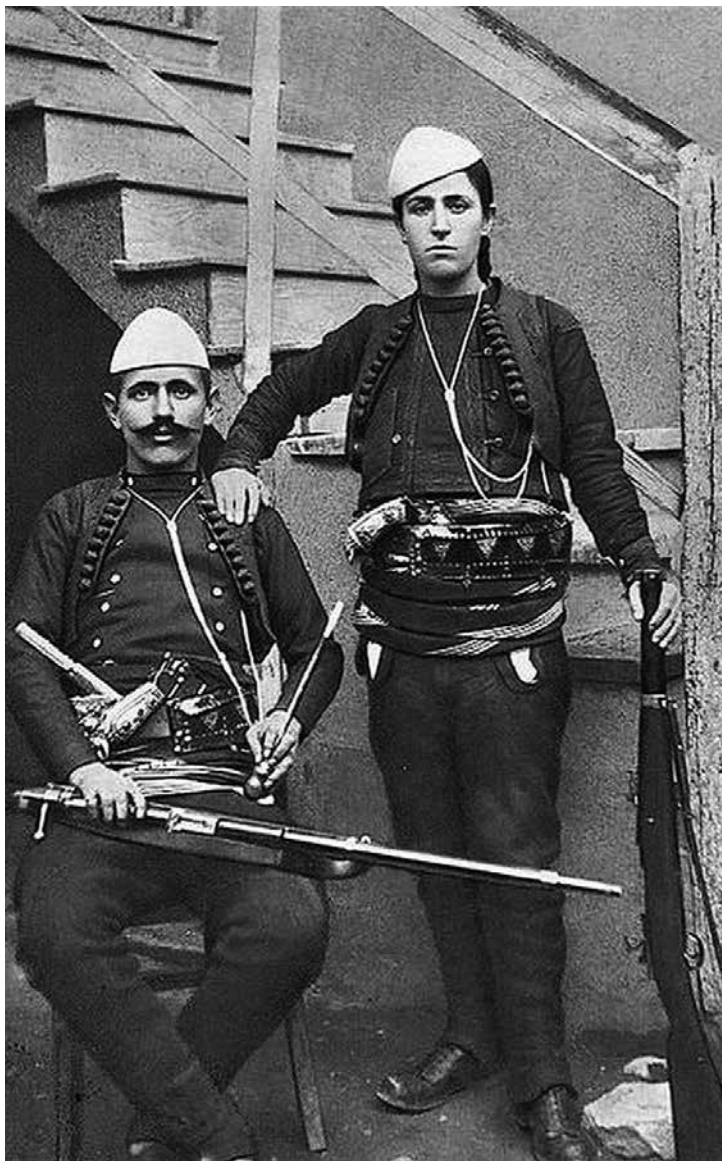
Освануо је 6. мај 1942. Било је то хладно сарајевско јутро. Полиција НДХ наредила је да се Србима припреми „Ђурђевдански ура-нак“. У четири сата ујутру у град су се сливале колоне заробљеника из Јајце-касарне – са брда изнад Бембаше. Придружили су им се сапатници из логора Беледије, Ђемалуше те централног градског затвора као и касарне Војводе Степе. Колоне су се сусреле на обали Кулина бана гдје су дочекали „воз смрти“. Наиме, трамвајска пруга у Сарајеву имала је ширину ускоколосјечне жељезнице па је воз из Брода по наредби Руководства НДХ ушао у град.

Пред очима Српских мученика на обали Кулина бана појавила се дуга композиција теретних вагона која се простирала баш колико и колона затвореника – од Вјећнице па све до Електроцентра-ле. У колони је било око три хиљаде махом младих људи. Међу њима било је и домаћина који су утамничени заједно са својим синовима, а било је и муслимана који су се заузимали за Србе или су се изјашњавали као Срби. Разуларени усташа пред колоном је узвикивао: „Ђе сте Срби? Бесплатно вас водимо на теферич у Јасеновац!“.

На вагонима је писало: „седам коња или четрдесет војника“, а усташе су у један вагон уводиле и до двије стотине људи. Воз смрти је тог истог 6. маја 1942, на Ђурђевдан из Сарајева кренуо у Јасеновац. На путу према казамату, заточеници у вагонима без хране и воде почели су падати у кризе због страха и неизвјесности. У општем хаосу један од њих, за кога се тврди да је био члан сарајевске „Слоге“, у сопственом грчу и немоћи, из поноса и пркоса, својим извјежбаним и смјелим баритоном из срца и душе запјевао је: „Прољеће на моје раме слијеће, Ђурђевак зелени, свима осим мени – Ђурђевдан је!“

По доступним свједочењима, усташе су због песме „Ђурђевдан“ затвориле шибере на вагонима, а затвореници су остали без ваздуха на малом простору, збијени једни до других. Од три хиљаде колико их је кренуло из Сарајева, у Јасеновац је стигло двије хиљаде душа, а њих двије стотине је преживјело тортуру. Захваљујући преживјелима ми данас знамо за овај догађај.

Под утиском ове приче, Горан Бреговић је об- радио пјесму коју су пјевали заробљеници – „Ђурђевдан“. Та пјесма је постала планетарни хит који се изводи на више свјетских језика. Али, на нашу велику жалост, многи Срби данас не знају за „воз смрти“ и за право значење ове пјесме. Сви смо свједоци да је она заступљена на свакој српској прослави, уз алкохол и дигнуте руке. Било би добро када бисмо за промјену почели поштовати нашу прошлост и клањати се овим мученицима штујући њихову крсно-ва-скрсну жртву и иштући од њих пред Богом за-ступништво.

„ШОТЕ МОРИ ШОТЕ“, ПЈЕСМА ПОСВЕЋЕНА ЗАУ

Распадом Југославије, отворене су многе теме, о којима се у вријеме њеног трајања, у циљу очувања Братства и јединства није смјело јавно говорити. Једна од мрачних тајни балканске прошлости, која је за Србе била забрањена, али су је Албанци преносили с кољена на кољено, је прича о Шоти Галици, шиптарској од-метници, по којој је настала свима позната пјесма и игра, уз коју су се Срби деценијама веселили – Шоте, мори шоте. Сабор трубача у Гучи је 2007, реагујући на текст српског свеш-теника са Косова и Метохије, забранио извођење ове нумере на Сабору. Наравно, одмах су се јавили они који су покуша-вали да оповргну ову теорију и игру Шоту одрже у животу. Године 1919. албански качаци, предвођени Аземом Бејтом из села Галице и његовом женом Шотом Галицом, дигли су устанак у области Дренице, на западу Косова. Они су чак успјели да оформе тзв. неутралну зону, која је трајала од 1921. до 1923. Албански националисти су ову област одмах прозвали „Мала Албанија“. Крајем септембра 1924, тадашња Југословенска војска је у великој акцији разбила већину кач-чких банди и ликвидирала њихове вође. Том приликом смртно је рањен Азем Галица. Његова жена Шота преузела

је вођство над његовим четама и наставила да се бори. Године 1927. побјегла је у Албанију, гдје је и умрла.

Шота, рођена као Черима Хаљиљи (1895–1927), удала се за Азема Бејту када јој је било 19 година. Том приликом Азем је наручио да се испјева пјесма његовој будућој невјести и тако је настала чувена „Шота“.

Пет дреничких села – Галица, Љубовац, Пољанце, Микушинце и Дубовце – под својом влашћу држао је мали цар, шиптарски терориста Азем Бејта, окружен својим наоружаним до зуба качацима. Годинама, ни жандармерија, ни војска Краљевине Југославије није смјела да ступи у дренички атар. Тамо су Шиптари имали своју „државу“, „мали цар“ им је расписивао порезе, глобио их, мобилисао, увјежбавао у руковању оружјем, гонио на кулук итд. Дреница је требало да буде једна од база у којој ће се, до Рамазана 1924, окупити одметници са разних страна, да би на Бајрам дигли сународнике на устанак. Вече уочи Бајрама, једна војно-жандармеријска јединица опколила је Дреницу. У зору, Азем Бејта је позван на предају. Шиптари су припуцали. Пуковник Стојановић, наредио је артиљеријску паљбу. Борба је трајала читав дан. На зграишту до земље разрушене и спаљене Галице, остало је 125 мртвих качака.

О судбини Азема Бејте дуго се није знало ништа. Тек четрдесетак година касније сазнало се да га је рањеног изнијела из обруча његова жена и ратна другарица, Черима, звана Шота Галица. Али, како је у путу убрзо умро, тијело му је бачено у једну дубоку јаму крај села Прчева. Сви присутни су се тада заклели, дали „бесу“ да никада неће одати тајну његовог гроба. Ипак, Шиптари су и ову „бесу“ погазили, па су 1971. кости овог разбојника, пљачкаша, сјецикесе и садисте, који је жртвама одсијецао уши, свечано изнијете из јаме и сахрањене. Азем Бејта проглашен је за „националног борца“. Шота и њој посвећена пјесма по злу је постала чувена када је, бијесна због погибије мужа, ухватила шесторо српске дјеце, чобанчади код стада, на планини Мокри, повезала их, наложила ватру и све их бацила у огањ.

Док су дјеца горјела Шота је са „качаницима“ играла своју игру око ватре и пјевала: „Шоте, мори шоте / Шоте машала / давно желим Шоте, мори, да те играм ја!“

На мјесту страдања невинне дјечице подигнута је спомен-плоча која је стајала до краја Другог свјетског рата, када су је комунисти, да би очували Братство и јединство, скинули. Шоти Галици је у Албанији у вријеме Енвера Хоџе подигнут споменик а она и њен муж Азем Бејта данас важе за албанске националне хероје и родоначелнике борбе за „ослобођење“ Косова.

Зато Србима светосавцима не приличи весеље уз ову пјесму, јер нас она подсјећа на вриску српске деце бачене у огањ.

ПЈЕСМА „ХАЈДЕ ЈАНО, ЈАНО“ – И ЊЕН ИЗВОРНИ ТЕКСТ

Изворно, ова пјесма настала је на Косову прије 300–350 година и њен првобитни текст гласио је:

Ајде Јано, ајде душо коло да играмо

Ајде Јано, ајде душо коло да играмо

Ајде Јано, ајде душо да се погледамо

Ајде Јано, песме да певамо

Ајде Јано, ајде душо, да их сачувамо

Ајде Јано, ајде душо благо да чувамо.

Ајде Јано, коња да седламо

Ајде Јано, ајде душо да се прошетамо

До Бистрице да идемо да се умијемо.

Ајде Јано, кућу да не дамо

Да не дамо, Јано душо, да је не продамо,

Кад продамо, Јано душо, како да играмо?

Кад продамо, Јано море, како да играмо?

Да не дамо, Јано душо, да је не продамо,

Кад продамо, Јано море, како да играмо

Овај изворни текст је у складу са менталитетом српског народа, његовим духом и духом вјере која га је одржавала.

Један од ријетких музичара који његује изворни текст ове пјесме је Асим Сарван. У вријеме комунизма, када су потиране све хришћанске вриједности, текст ове пјесме је измијењен и он гласи:

Ајде Јано коло да играмо

Ајде Јано, ајде душо, коло да играмо

Ајде Јано коња да продамо

Ајде Јано, ајде душо, коња да продамо

Да продамо, само да играмо

Да продамо, Јано душо, само да играмо

Ајде Јано кућу да продамо

Ајде Јано, ајде душо, кућу да продамо

Да продамо, само да играмо

Да продамо, Јано душо, само да играмо

Литература:

– „Курир“ „Песма Ђурђевдан настала је у возу за Јасеновац“ 23.04.2012.

– „Телеграф“ „Овако је настала песма Ђурђевдан!“ 06.05.2014.

– „Бест“ „ПОСВЕЋЕНА ЗЛУ: Да ли знате како је настала песма „Шоте, мори Шоте“?“ 05.03.2015.

– „Србин.инфо“ „Да ли сте знали како је настала песма „Ајде Јано кућу да продамо“ 30.11.2013.

Митрополит Сава Косановић

Српски књижевник

Б. Н. ВРШЧАНИН

Послије Симе Милутиновића – Сарајлије, прво мјесто у српској књижевности, у овијем земљама, заузима: митрополит Сава Косановић. Није нам намјера, да овдје оцјењујемо његов књижевни рад – то ћемо оставити новијој књижевности, нека она оцијени, колико је његов рад допринио општем напретку, а ми ћемо прво споменути Саву Косановића као ријетку, можемо рећи једину појаву на књижевном пољу, која је заузимала владичанско достојанство и угледан положај.

Од Мушицког, Рајића и Атанацковића, који су разумијевали свој положај, па скоро до данас, не нађосмо ни једног српског владике, да му је име записано у историју наше књижевности; не бјеше ни једнога пошљедоватеља и трудбеника на томе пољу; књижевност је за њих била сарањена. За то је митрополит Сава Косановић ријетка појава; јер кад махом погледамо на његово достојанство, положај и – књижевни рад – сјетимо се оних старих владика – књижевника, који су у многим слободним часовима, укидајући своју угодност, неуморно радили око књижевног напретка свога народа; који су са највећом муком крчили неуглађен пут, који је данас хвала Богу углађен. Осим тога велико признање припада заслуги његовог књижевног рада та – што је први Србин – владика у овим окупираним земљама имао силна уређења своје епархије; мисао му је лебдила само око напретка свога народа, па се с тога морао бавити и старати како за књижевни, исто тако и за политичан напредак свога народа.

Сава Косановић родио се у селу Миљанићима (округ Бањана) у Херцеговини, које припада територији црногорске кнежевине, – лицем на св. Саву г. 1839. Био је син сиромашног оца Кике и матере Стане. У раним годинама изгуби свога оца и два стрица, који су погинули у једном окршају с Турцима. Још у млађаним годинама гонила га је неодржива жеља за књигом и након силних молби, одведе га мати у оближњи манастир Житомишљих. У оно доба у томе манастиру, није могао стећи скоро никакве науке; све што је изучио, било је: буквар, часловац и псалтир. Дивна природа у томе предјелу снажила му је млађано тијело, али и дух му се све више будио и на брзо осјети слободно чедо кршне Херцеговине, да су тијесни манастирски зидови, врло мали простор, да се у њему развије дух митрополита Саве Косановића, који ће у зрелијим

годинама заузети оно мјесто, које је духу његову приличило – с тога он напусти манастир, па се крене у Мостар, да учећи настав занат, изучи и школу, која је тада била на гласу са ваљана учитеља. Ту у Мостару патећи се са свакојаким незгодама, сврши српску школу. Не имајући никаква сретства, а и пошто се не нађе никаква дарезљива рука, мораде да угуши најплеменитију жељу за науком, па тужним срцем врати се у манастир Житомишљих и ту се спремао за калуђерски чин. Ту је провео очајне дане свога живота, борећи се са својом душом. Овако је сам говорио: „Ја сам овдје сахрањен. Знам да има даљег свијета и вишијех школа; благо онијем, који могу у њима бити!“

Кад је дошло вријеме, да прими монашески чин, једна му мисао опет пролети кроз главу и кад је требао да се за калуђери, био је на путу у Сарајево.

У то вријеме био је у Сарајеву вриједни учитељ Александар Шушкаловић, који се заузео за њега, те год. 1856. пошто га препоручи тадашњем митрополиту биоградском Петру Јовановићу и начелнику просвјете Љубомиру Ненадовићу, крене Сава Косановић пјеше многих незгода, али неодржива жеља за науком исти Сава Косановић, што сада и го и бос, и жедан и гладан путује из Сарајева послјије четвртине вијека заузимати онако свијетло мјесто, са кога се прославио, не само у Босни и Херцеговини, него и у цијелом Српству!!

Ево ја вам овдје навести оно, што сам из његових уста чуо:

„Године 1856. отпрати ме Шушкаловић учитељ у Биоград. Нијесам имао више, ван неколико гроша. Са мном иђаше још мој пријатељ, садањи свештеник С. Ч. који је такођер ишао у Биоград у богословију, и трговац из Мостара Оборина. Они јахаше на коњима, а ја међу њима пјеше. Имао сам нешто мало хаљина, а на босим ногама клупале су ми фирале. (Нека врста турских папуча, од првене коже у шиљак, само остраг имају мало наслона (луба). Идући тако, сретнемо Николу Куљанина из Осијека, који гоњаше коње пред собом. Оборино би жао, што ја пјеше за њима касам, па ће Куљанину довикнути: „еј, брате, дајде овом дјечку једног коња, ја кирију платити!“ – „Не можемо газда, – одговори сељак, – нама коњи требају.“ – „А ти дај чивт опанака!“ – Куљанин скинув опанке, даде ми их, а ја сједох крај друма, на једну стијену и притегох опанке. Ха,

ко је од мене био сретнији, кад угледах на ногама опанке! Те ти ја богме поћерах тако, да су ови на коњма за мном заостајали.

Послије путовања неколико дана, стигосмо у Брчко. Оборина нас је оставио код Илиће. Сунце бјеше прижегало, да је све зној с мене капао. Дођосмо на ријеку Саву, па хајд да се купамо. Ја сам научио пливати још у Мостару по Неретви, па се за тили часак свукосмо. Ђаво никад не мирује – али и Бог свога не оставља. Крај обале бјеше нека лађица, попнем се ја на њу, па ћу с кљуна јој скочити у воду. Кад доље, бјеше неки пањ, те ја главом о њега – и одмах се обезнаним, те с тешком муком изиђем на огледало воде; крв зацрљени сву воду око мене, те ти ја завиках за помоћ, и тек у неко доба – хвала милом Богу – избавише ме. Глава ми бјеше сва расцопана. Срећом се ту придеси, неки ђумрукчија Милан Боснић те ме одведе кући, приви ми неке љекарије, те ти ја ту боловах три дана, а послје кренух у Биограду.“

Ето из тога се види, колико је био живахан дух Саве Косановића и колика је била воља за науком.

У Биограду свршио је богословију са одличним успјехом, патећи се и кубурећи са многим незгодама – али и тада не могаше се задовољити, јер је осјетио у себи дар, који га гоњаше на даље науке. И дању и ноћу размишљаше о томе, како ће стећи што више знања, те једног дана оде А. Милошевићу, руском конзулу, који се тада у Биограду налазаше, те га замоли, да га овај препоручи, на духовну академију у Кијеву. Милошевић га хладно одбије, а он се онда обрати на богословски завод у Задар; рад је био да тамо научи: њемачки и талијански. На препоруку тамошњег проте г. Ђорђа Николајевића (садањег митрополита и екзарха Дабро-Босанског) прими га тамошњи владика Стеван Кнежевић у богословски завод, али га болест спријечи и не могаше у Задар отићи. Кад се мало од болести опорави, крене у Задар, али тамо не бјеше владике Кнежевића; он се онда обрати молбом на гувернера далматинског, генерала Л. Мамулу, али и овај га одбије ријечима: „што ће Босанцу и Херцеговцу наука? Док сте прости, боље ћете чувати вјеру!“

Кад је видио Сава Косановић, да ниједан од овијех не разумије његове жеље, а ваљало му је живјети, – крене у Мостар и ту се погоди са мостарском општином, да им учитељује, па се ту и ожени.

Послије годину дана, дође у Сарајево, јер га је савјест увијек обвезивала, да се сарајевској општини одужи за онај дуг, којим га је она задужила, док је био у Биограду у богословији, шаљући му новчану потпору.

Ту је неко вријеме провео, па се мораде послје, због неких породичних узрока, вратити у Мостар, и ту остаде четири године. За то вријеме помријеше му мила дјечица, а кад му четврте године умрије и вјерна супруга, врати се натраг у Сарајево и ту се стално настани. Ту је као учитељ, ђакон и свештеник више година служио, на задовољство сарајевских грађана, а као проповједник бјеше на гласу по

свој Босни и Херцеговини. Признање видљиво добио је године 1872. Пошто се закалуђери 19. јуна, лицем на св. Илију произведе га митрополит Пајисије за архимандрита, а том је приликом пред народом изговорио дивну бесједу, која се и данас по свој околини спомиње.

У то доба српски свијет у Сарајево подизаше садању велељепну цркву, али крај најбудније њихове свијести, не могаху је подићи због материјалних околности. У то име умоли се руски цар Александар II. и св. Синод, те послје њихове дозволе, отправише Срби, Сарајлије архимандрита Саву Косановића у Русију, да по њој купи прилоге за српску цркву у Сарајево и ту је провео годину и по дана.

Године 1881. достигао је Сава Косановић врхунац своје славе. Превишњим одобрењем Његова Ц. К. И Апостолског Величанства и вољом васцијелога српског народа у Босни, буде он произведен за архиепископа сарајевског, митрополита Дабро-Босанског и екзарха цијеле Далмације.

За цијело вријеме његовог духовног владања, неисказаном љубави бранио је и штитио је свој народ; настојавао је највише око напретка му, али ипак у тима херојским пословима није заборавио ни на српску књижевност. Стара, српска црква у Сарајево стајала му је на расположењу, те

је из ње црпио красне старине, које је износио на јавност. Осим тога, будио је у самијем свештеницима у својој епархији вољу за скупљање старина.

Старине Саве Косановића штампане су много у „Јавору“, „Гласнику ученог друштва“, а неко вријеме радио је и у „Словинцу.“ – Од колике су вриједности те старине, оцијениће онај – који буде временом писао културну историју српског народа у Босни. А да су заиста одушевљено примљене, и да је свијет знао цијенити његов рад, види се из тога: што га је „Српско учено друштво у Биограду“ изабрало за свога члана; за тим „Антрополошко друштво у Бечу“, а у пошљедно вријеме изабрала га је и „Матица Српска“ за члана књижевног одбора.

Четири је године Сава Косановић сједио на митрополитској столици, са највећим жаром љубећи свој народ и чинећи му добра. Четири године, кратко је вријеме његова владања, али су велика добра, што их је српском народу учинио!

Прије неколико мјесеци, ваљда га је издала снага, те је поднио оставку. Његово Величанство уважило је велики његов рад, подаривши му мировину. Прије два мјесеца отпутовао је Сава Косановић у Цариград, а оданде, као што смо чули, отишао је у Јерусалим, да се поклати св. гробу.

Српски народ га је као свога сина љубио, па му и сад жели: „нека те Бог поживи св. владико, наш српски књижевниче! Радећи још и даље на томе пољу, моли се тамо на св. гробу за спасење народа, који се у својим молитвама увијек и тебе сјећа!“

„Босанска вила“, број I, у Сарајево, 16. децембра 1885,

година I, 4–6.

Прослављено Успеније Пресвете Богородице, слава Пивског манастира

ЊЕГОВО ПРЕОСВЕШТЕНСТВО ЕПИСКОП БУДИМЉАНСКО-НИКШИЋКИ Г. ЈОАНИКИЈЕ СЛУЖИО ЈЕ НА ПРАЗНИК УСПЕНИЈА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ, У НЕДЈЕЉУ 28. АВГУСТА 2016, СВЕТУ АРХИЈЕРЕЈСКУ ЛИТУРГИЈУ У ПИВСКОМ МАНАСТИРУ.

Владици је у светој служби, поводом храмовне славе Манастира, саслуживало бројно свештенство и свештенмонаштво Епархије. Литургији, коју је појањем пратио хор Преподобне мати Ангелине из Никшића, присуствовао је велики број вјерног народа, који се, поводом овог дивног и величанственог Богородичиног празника, сабрао из разних крајева Црне Горе и Херцеговине. Бројни вјерници су приступили Светом причешћу, а празнично сабрање увеличао је и радосни чин крштења Ирине Крунић.

Благосиљан је и преломљен славски колач, који је, у име Господњу и у име храмовне славе древне пивске

светиње, са Црквеним одбором манастира припремио домаћин Младен Дурутовић. Дио славског колача и обавезу да буде домаћин славе за наредну годину преузео је Миле Цицмил.

Ријечима надахнуте архипастирске бесједе обратио се Преосвећени Епископ Јоаникије, честитајући празник Успенија Пресвете Богородице који, према Владикиним ријечима, представља врхунац свих празника, посвећених Пресветој Дјеви Богородици.

„Данас прослављамо Успеније Пресвете Дјеве Богородице, а Њена смрт, у много чему, подсећа на Христову смрт. Она се сјединила, постала причасна Христове смрти искупитељне као Његова мајка, као Она од Које је Господ Исус Христос узео људску природу и дошао у овај свијет ради нас и ради нашег спасења. Чудесна је тајна овог великог празника. Овај празник, који је успеније, смрт Пресвете Богородице, врхунац је свих празника посвећених Пресветој Дјеви Богородици. Како то да смрт буде свечанија од рођења, како то да смрт буде свечанија од других догађаја. То је велика, чудесна тајна. Са смрћу Пресвета Дјева прелази у нови живот, постајући

причасником живоносне смрти Христове, својом смрћу Она је вратила онај дуг којим нас је Адам, својим гријехом, све задужио и Она је дала тај дуг људској природи, али Њена смрт је, такође, била преславна и не назива се смрћу него успенијем, преласком у нови живот“, казао је Његово Преосвештенство.

Владика је, поучавајући сабрани народ, казао да се тајна овог великог празника не завршава тиме што ми данас прославља-

мо Пресвету Дјеву Богородицу, него то што је Она примила Извор живота у себе, а то је Господ Исус Христос Спаситељ наш, омогућава и нама, благодаћу Христовом.

„Господ, Који је дошао да се сједини са нама, дошао је да нам све дарује, да нас обнови, да нас препороди, да нас ослободи од страха смртног, да нас ослободи, прије свега, од grijеха, да очисти нашу природу и да нас ослободи од смрти Својом смрћу и Својим васкрсењем. Први и најљепши примјер те слободе је Пресвета Дјева Богородица, а сви ми који вјерујемо у Сина Њеног, Господа и Спаситеља нашег Исуса Христа и у Оца Његовог небеског и у Духа Светог Којег је ниспослао Својој светој Цркви, ми, заправо, идемо Божјим путем и овдје постајемо причасници те слободе од grijеха, од ђавола и од смрти. Данас је такав празник, драга браћо и сестре. Зато се и подижу многи храмови Пресветој Дјеви Богородици. Овај свети храм, славни и дивни манастир Пива, који је наш народ подигао у вријеме турског ропства, али је љепотом достигао храмове Немањина, он је једна химна у камену, и у фресци, и у икони, и у љепоти

Пресветој Дјеви Богородици, химна нашој светој вјери, као што је и овај данашњи празник дивна и величанствена химна Пресветој Дјеви Богородици, Богу нашем и Спаситељу Исусу Христу и зато је диван овај празник данас, не само овдје у манастиру Пиви него и у цијелом свијету“, поручио је Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије.

Великопојинском слављу у манастиру Пива, присуствовали су: проф. др Зоран Бингулац, амбасадор Републике Србије у Црној Гори са сарадницима и Мијушко Бајагић, председник Општине Плужине. Свечану бесједу, поводом празника Велике Госпојине, одржао је, потом, у манастирској порти, проф. др Часлав Копривица. У културно-умјетничком програму, који је водио пјесник Ранко Мићановић, наступили су: хор Преподобне мати Ангелине из Никшића са диригентом проф. Аном Бојић, народни гуслар Здравко Кнежевић, КУД „Фоча“ из Фоче, КУД „Босиљак“ из Дервенте, двојеничар Миодраг Петковић из Жабљака, епски пјесник Божо Ђурановић и изворна пјевачка група „Гацко“ из Гацка.

Освештан обновљени иконостас на Стражници у Петровићима

НА ДАН КАДА СЕ НАША ЦРКВА МОЛИТВЕНО СЈЕЋА ПОЛАГАЊА РИЗЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ И СВЕТИХ МУЧЕНИКА ЈАСЕНОВАЧКИХ, У УТОРАК 13. СЕПТЕМБРА 2016, ОСВЕЋЕЊЕ ОБНОВЉЕНОГ ИКОНОСТАСА У ХРАМУ СВЕТОГ АРХАНГЕЛА МИХАИЛА НА СТРАЖНИЦИ, У ПЕТРОВИЋИМА КОД НИКШИЋА, ОБАВИЛИ СУ ЊЕГОВО ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВО МИТРОПОЛИТ КЕМЕРОВСКИ И ПРОКОПИЈЕВСКИ Г. АРИСТАРХ ИЗ РУСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ И ЊЕГОВО ПРЕОСВЕШТЕНСТВО ЕПИСКОП БУДИМЉАНСКО-НИКШИЋКИ Г. ЈОАНИКИЈЕ.

Након освећења обновљеног звоника и иконостаса Владике су, уз саслужење свештенства и свештеномонаштва двију епархија и молитвено учешће вјерног народа, одслужили Свету Архијерејску Литургију. Празничном сабрању је присуствовао велики број вјерника, првенствено из братстава Кнежевића, Поповића, Пејовића, Мркаића, Мишковића, Бојанића чији преци почивају око Светоархангелског храма на Стражници, као и народ Бањана, Рудина, Билеће, Никшића и других крајева.

О историјским околностима у којима је подигнута ова древна светиња, тешким временима ропства под Турцима, говорио је Преосвећени Епископ Јоаникије, који је подсјетио да је њен кти-тор био један од оних чувених војвода овог краја Иван Петровић.

„Овај скромни храм Светих архангела Михаила и Гаврила на Стражници подигнут је у тешко доба, али у оно вријеме када је Херцеговина запалила зубљу слободе у цијелом српском народу,

у вријеме Патријарха српског Јована Кантула кога су Турци касније задавили поред Јени капије у Цариграду. То су она времена када су Турци наше архијереје убијали на свирепи азијатски начин. Светом Теодору Вршачком су одрали кожу и тако га оставили да душу своју преда Господу, али, и у тим временима наш је народ држао свету вјеру православну. На који начин је народ држао свету вјеру православну најбоље показује, управо, ова мала црква, коју је подигао бањски војвода Иван Петровић са својом породицом – један од оних чувених војвода овог краја, из чувене војводске породице, који су били и војводе и свештеници. Да су то били племићи и наследници Немањића види се и по овом сачуваном живопису, а што је најрадосније то свједоче и њихови потомци који су обновили ову светињу“, рекао је Владика Јоаникије.

Он је, затим, ријечима срдачне добродошлице поздравео уваженог госта из Руске Православне Цркве, нагласивши да посјета Митрополита Аристарха представља радост за Епархију будимљанско-никшићку, за њено свештенство, монаштво, вјерни народ и за њега као Епископа домаћина.

„Добро сте нам дошли драги Високопреосвештени Митрополите кемеровски Г. Аристарх. Овај храм заслужује Вашу посјету и учинили сте нам велику радост што сте дошли да данас овдје освештате обновљени храм са обновљеним иконостасом и обновљеним звоником, овдје поред манастира Косијерева, да се саберемо поред главне изворишне светиње овог краја“, казао је Владика будимљанско-никшићки, захваљујући на благословима које Митрополит Аристарх доноси из освештаног Сибира, свете Мајке Русије и Руске Православне Цркве.

На могућности да заједно узнесу молитве Господу и Пресветој Богородици, да саборно и молитвено прославе празник Преноса њеног часног појаса, који се, у данашње вријеме, налази на Светој Гори Атонској, заблагодарио је Високопреосвештени Митрополит кемеровски и прокопијевски Г. Аристарх.

„У животу Пресвете Богородице постоји један чудесан догађај. Пред њено чудесно успеније са земље на небо Духом Светим сабрали су се ученици Христови око њеног одра. И ми смо данас, на чудесан начин, дошли овдје из далеког Сибира да прослављамо Пресвету Богородицу овдје на овој српској земљи Црној Гори. Веома је важно и значајно што смо заједно прославили празник који се, такође, данас саборно слави, новомученика и исповједника јасеновачких. То

нас подсећа на наше мученике са кузбаске земље, који су у годинама репресије и гоњења изгубили на десетине хиљада живота због вјере у Христа Бога. И њиховим молитвама и Пресвете Богородице, ми овдје са кузбаске и ваше земље, приносимо молитве Пресветој Богородици“, казао је Митрополит Аристарх, преносећи благослове Његове Светости Патријарха московског и цијеле Русије Г. Кирила, његове најбоље жеље, поводом обнове и освећења овог храма и поводом празника јасеновачких новомученика и исповједника за вјеру.

„Драги Владико, желим да Вам заблагодарим за данашњи дан, за могућност заједничке молитве и за наше јединство у вјери. Патријарх московски и цијеле Русије Г. Кирил када је посјећивао Српску Цркву, прије годину дана, рекао је да је Српска Црква у прошлости преживјела веома трагичне догађаје, за вријеме Другог свјетског рата и за вријеме НАТО бомбардовања. Али, она је сачувала своје јединство зато што је чувала вјеру православну. Зато треба да, као највеће благо и најдрагоцијенији бисер, чувамо своју вјеру православну, заједно у јединству. Желим Вам, драги Владико, напредак у свему, да се у Вашој Епархији граде и обнављају многе светиње, а најприје да се обнављају срца и душе људске“, поручио је Високопреосвештени Митрополит Аристарх.

Он је, овом приликом, Владици Јоаникију уручио на дар панагију са ликом Пресвете Богородице.

Потом је у Парохијском дому, при манастиру Косијерево, уприличена трпеза љубави са које је сабране, у име домаћина, поздравио Миодраг-Мишо Кнежевић. Представљена је и књига „Храм Светог архангела Михаила на Стражници у Петровићима – задужбина војводске породице Петровићи“, аутора Чедомира – Зена Поповића, који је, нешто раније, приредио и монографију о манастиру Косијерево. О поменутој књизи говорили су Његово Преосвештенство владика Јоаникије и проф. Веселин Матовић.

Владика Јоаникије је угледног и драгог госта из Руске Православне Цркве, иначе Ректора Кузбаске богословије, Митрополита Кемеровског и Прокопијевског Г. Аристарха у знак сјећања и учињене љубави приликом посјете нашој епархији даривао традиционалним српским инструментом гуслама.

Архипастирским граматама, за показану љубав и добротинство према својој Светој Цркви, а, нарочито, приликом обнове храма Светог Архангела Михаила на Стражници у Бањанима, одликовани су: Чедомир Зено Поповић, председник Одбора за обнову храма, Зоран Кнежевић и Борислав Кнежевић.

Говор тишине Радинка Крулановића

ДР МИОДРАГ ЧИЗМОВИЋ

ПОДНАСЛОВ: РАДИНКО КРУЛАНОВИЋ, „ТИШИНОМ ТИ ГОВОРИМ“, ИЗДАВАЧ?????, НИКШИЋ????, 2016.

Чудесна је мисао Павла Евдокимова да постоји само један истински бол у животу, а то је бити сам. За разлику од самоће која симболизује не само врховни бол већ често и себичност своје самодовољности, повремена осама као да представља повратак из неког туђег спољашњег свијета у свој рођени унутрашњи свијет. У пјесми у којој цитира своју Ану наилазимо на ријечи:

„Зато се не чуди
Што често одлазим од себе
Да ме нема неко вријеме.“

Читајући и разумијевајући тишину не само да сагледавамо себе и своју тишину срца већ постајемо суптилни да и тишином предочавамо истине свијета. Пјесник се пита:

„Има ли смисла више?
Или се повући у тишину,
У шапат бескраја.“

Ови стихови и те како подјећају на ријечи Светог Симеона Новог Богослова који поучава: „Повуци се у усамљено мјесто, тишину, сагни главу, затвори очи, дишући полако, гледај мислено у своје срце. Нека твој ум, или боље, твоје мисли, теку сабрано од главе до срца и говори сагласно са својим дисањем: „Господе Исусе Христе помилуј ме!“

Поезија Радинка Крулановића је прије свега мислено сагледавање тишине срца, као и апологија укоријењености у аксиолошку надмоћ хришћанске љубави која је већ предукус вјечности. Када изградимо Буберовски однос Ја-Ти спознајемо да и ћутња некада више говори од било каквих ријечи. Зато пјесник и каже: „разумјећеш јер осјећам да умијеш да ћутиш.“

Међутим, пјесник је свјестан да се свијет често, по ријечима Балзака, састоји од варалица и преварених, свијет који тако вјешто почиње усавр-

шавати механизме манипулација и у којем и сама превара постаје непрепознатљива, пјевати о љубави дјелује крајње депласирано и узалудно. Медијске фабрике лажи, банализације, реторичка магла о заштити људских права, а суштинско укидање људских права, збацивање легитимно изабраних председника држава, пјесника не остављају равнодушним. Тако у својој уводној пјесми „Шапат бескраја“ наилазимо на стихове:

„У вијеку страдања,
тероризма,
бешчасћа,
никад горег,
никад страшнијег,
отрова,
који се сипа
из кутија чаробних,
медија свих врста
њихових Содома и Гомора.
У таквом свијету,
Пјевати о љубави
Изгледа смијешан,
а чаробан сан,
сулуди покушај
да се свијет може поправити...“

Живот у свијету као да често има предукус пакла. Охлађујућа срца затварају хоризонте могућности и све почиње пливати у ужасном прорачуну, лажним осмјесима и разним видовима тривијалности. Свијет постаје мјесто власти банака и берзи, као да интереси почињу рушити све пред собом. (Партибрејкерси су препознавши тај дух пјевали „купујеш, продајеш, одузимаш и додајеш.“)

Пјесник зна да истинска љубав не може престати нити нестати. Љубав која је на свом врхунцу жртвовање до смрти је већ предукус бесмртности и вјечности. Зато се истинска љубав и гнуша посесивности и сваке површности. У том погледу Радинко нема дилема:

„Да волим, а не посједујем.
Да дајем, а не узимам.
Да чувам девственост свијета,
претварајући све у пјесму.“

И Бранко Миљковић је то дубоко осјетио када је пјевао: „Само оно што дамо заиста смо имали.“ Сличног становишта је и Мартин Бубер који инсистира на суштинском односу Ја – Ти. Када у срцу другог препознамо своје срце улазимо у орбиту истинског односа Ја – Ти. Бубер ће рећи: „Осјећања се имају, а љубав се збива. Осјећања бораве у човјеку док човјек борави у својој љубави. Ко чини живот свијетлим, спознаће живог Бога“. Препознавши Христове ријечи нека двоје буду једно, пјесник своју половину препознаје као: „Неизрецивост пуноће, његово постојање, јер ти си ја, ниси суживот него живот.“

И зато Радинко и инсистира на суштинском постулату на којем почива бивство: да све морамо мјерити и сагледавати из перспективе вјечности, и тек тада осјећамо сву промашеност и испразност сивила бескорисног дана. Још је Берђајев говорио да је све што није вјечно неподношљиво. Волим те о вјечности, узвикивао је и Ничеов Заратустра. И када волимо волимо вјечном љубављу која не може престати и нестати. Пјесник признаје „љубави мојој краја нема, ја сам вјечношћу рањен.“ У пјесми Шапат бескраја Радинко ће рећи:

„Мораш умријети за овај свијет,
Да би се родио за вјечност“.
Или у својој завршној пјесми Рећи ћу ти нешто:
„Надање је наше уздање.
Наше знање је крст.
Пустимо вријеме,
Пригрлимо вјечност.

Посебно је индикативно једно Ничеово писмо Дајсену у коме Ниче инсистира на ставу да не треба бити у праву за данас и сјутра, већ за хиљаду година. Међутим и хиљаду година се онтолошки не разликује од данашњег и сјутрашњег дана. Треба бити у праву за цијелу вјечност. Зато је неопходно пројављивати побједу вјечности над муком и пролазношћу времена, али истовремено поштујући сваки трен нашег неповратног живота. Пролазност и непостојаност живота на земљи ужасавају. Непостојана љубав, непостојана пријатељства често као да постају главно обиљежје сивила свакодневице. Зато се Радинко и пита:

„Чему све приче о љубави
Када љубави нема.“

Толико испразности има у свакодневној реторици да саме ријечи често као да одјекују у празно и ништа не говоре. Ријеч која мора да има снагу, када изгуби своју онтолошку утемељеност, препушта примат моћи тишине која говори. А да би били у праву за читаву вјечност морамо знати да свако пјесништво, свака философија, свака умјетност ако није дјелатна и ако не оплеменењује свијет чиста је сујета, спекулација и крајња непотребност. Претјерана реторичка херметичност као да постаје препознатљива оаза лажним посвећеницима који су у стању да причају данима, а да ништа суштински не кажу. Из тог разлога читајући Радинкову поезију не може а да нас не задиви, да у јеку језиве охладњелости срца, провијава једна прије свега топла душевност која је нераскидиво везана са тако жељеним флуидом искренности. Пјесник кога неводи истина и који не вјерује у властите стихове не само да је промашио пут већ је обична варалица која се лажно представља. У пјесми Чежња пјесник каже: „Свијет

проткан дивним сном, да љубављу постанемо анђели.“ Иако свијет лежи у злу, наше суштинско позвање је да нам је живот дарован да бисмо га стално усавршава-ли и преображавали постајући свјетлост свијету. Та метафизичка жеђ душе не захтијева само стално напредовање у врлини већ прије свега нашу усредсређеност да своје таленте обогаћујемо усавршавајући себе и свијет око нас, ма колико год нам то често дјеловало као узалудни покушај. У пјесми Присутност Неприсутног препознајемо апофатичку свијест која симболизује тајновитост Бога и свијета као несхватљивог и неизрецивог. И сам Достојевски је говорио да је живот шири од сваке логике и сваког рационализма, а Апостол Павле у својој Химни љубави да дјелимично знамо и дјелимично пророкујемо. Најкарактеристичнији стихови из поменуте Радинкове пјесме гласе:

„Живот је оно што не можемо рећи,
Упркос достигнућима разним,
Чиповима, микрософтверима...,
Присутност неприсутног...
Живот је присутност у свеприсутности
Гдје нема мртвих
Гдје су сви живи,
Само облици разни,
и Тајна
и Чудо
И Бог
Који се открива.

Човјек је својеврсна тајна, а живот је често фантастичнији од сваке маште. Упркос томе што данашња цивилизација са невјероватном лакоћом заборавља своје преминуле, пјесник утемељено зна да „Бог није Бог мртвих него Бог живих“, тако да је и наша веза са прецима нераскидива и неуништива.

Не смијемо заборавити, јер заборав је издаја свијести, да је Радинко као замјеник директора Никшићке гимназије, са својим колегама и колегиницама посвједочио истинску жртву бранећи језик као „кућу бића“. Посебно ми је задовољство нешто записати о његовој поезији, јер сам имао и част да тих година, непосредно прије тих мучних дешавања, предајем у истој школи. И увијек сам осјећао жал да се тако талентован човјек почиње бавити неким другим пословима, тако да ме објављивање његове књиге Тишином ти говорим истински обрадовало и утјестило. У ишчекивању нових стихова Радинка Крулановића чврсто вјерујем да његово вријеме тек долази, и да је наш културни простор изласком његове књиге много богатији. Исто тако у савременој Црној Гори, гдје је наш културни хоризонт евидентно сужен, духовност и култура су нешто најбоље што можемо да понудимо савременицима. Наравно да би најрепрезентивнији начин промовисали нашу културу неопходно је прије свега побједити преовлађујуће царство сујете, а сујета је црквенословенска ријеч која се најчешће преводи као испразност, узалудност, жаловост, док у свом најширем значењу представља вјечито врћење у круг и тапкање у мјесту. С надом да ће нас тежња ка цјеловитости, саборности и јединству напokon почети уједињавати, топло препоручујем овај пјеснички првенац Радинка Крулановића, још једном му честитајући на труду и умијећу.

ЗБОРНИК О СВЕТОМ ЈОВАНУ ВЛАДИМИРУ II

ДР ВАСИЉ Л. ЈОВОВИЋ

(У СПОМЕН И СЛАВУ СВЕТОГ ЈОВАНА ВЛАДИМИРА, КЊ. 2, СВ. 1: ИСТОРИЈСКИ И БОГОСЛОВСКИ ТЕКСТОВИ О СВЕТОМ ЈОВАНУ ВЛАДИМИРУ (ИЗБОР), 424 СТР.; КЊ. 2, СВ. 2: КЊИЖЕВНО-ИСТОРИЈСКИ, КЊИЖЕВНИ И УМЈЕТНИЧКИ ТЕКСТОВИ О СВЕТОМ ЈОВАНУ ВЛАДИМИРУ, 472 СТР., МИТРОПОЛИЈА ЦРНОГОРСКО-ПРИМОРСКА, СВЕТИГОРА, ЦЕТИЊЕ 2016)

Поводом обиљежавања 1000-годишњице мученичке смрти дукљанског кнеза Јована Владимира (1016–2016), првог српског владара коме је установљен светачки култ, изишла је, 2016, друга књига „У спомен и славу Светог Јована Владимира“ у издању Митрополије црногорско-приморске и Светигоре (Цетиње).

Ово је друга књига у оквиру едиције „Свети Јован Владимир“ и представља зборник радова о „Светом краљу Владимиру“. Уредник издања је протопрезбитер-ставрофор Гојко Перовић, а приређивач др Васиљ Л. Јововић. У овом Зборнику сакупљен је велики дио текстова који са различитих страна осликавају личност и дјело српског кнеза Јована Владимира (крај др. пол. X в. – 1016). Књига се састоји из двије свеске. У првој свесци су сабрани текстови историјске тематике, богословски и публицистички текстови. У другој свесци су обухваћени књижевно-историјски текстови, књижевни и умјетнички радови којима је као инспирација послужио Свети Јован Владимир. Сакупљен је велики дио грађе који се односи на овог „светог краља“. При избору текстова руководило се научним и стручним критеријумима. Битан фактор је била доступност грађе, као и временски рок за издавање Зборника (4. јун – дан у коме српска православна црква слави Светог Јована Владимира).

Прва свеска обима 424 стр. састоји се од: извода из извора, дјелова монографија, чланака у часописима, посебних издања. Текстови, њих тридесет, су дати у факсимиљу. Прва свеска почиње текстом српског патријарха

Павла „Ко је писац грчке службе Светог Јована Владимира коју је штампао Јован Папа 1690. Године“, објављеном у књизи „Да нам буду јаснија нека питања наше вере“ (Београд 1998).

Даље сlijеди један број текстова који спадају у историјске изворе: „Љетопис попа Дукљанина“ или „Барски родослов“ (XII в.) – као примарни извор у оквиру којег се налази житије Светог Јована Владимира (словенски извор сачуван у латинском преводу) – и које представља прво српско житије; изводи из „Кратке историје“ Јована Скилице (XI вијек), као византијског извора и латински извор „Краљевство Словена“ Мавра Орбина, у којима се говори и о Светом Јовану Владимиру.

Између осталих редакција „Љетописа попа Дукљанина“ дате су редакције Славка Мијушковића, превод латинског текста – ватикански рукопис, XXXV и XXXVI (Титоград 1967) и најмлађа редакција рано преминулог историчара Тибора Живковића, латински текст и превод Драгане Кунчер (Београд 2009), поглавља XXXV и XXXVI која се односе на Светог Јована Владимира. Такође су дати и коментари Славка Мијушковића и Тибора Живковића који се односе на „светог краља“.

Из дјела „Краљевство Словена“ Мавра Орбина (поч. XVII в.) преузет је онај дио у којем се подробније излаже историја јужнословенских земаља: Рашке и Србије, Босне, Хума, Хрватске и Бугарске. Осим латинских извора наведена су и казивања Јована Скилице (XI вијек), као византијског извора, о Светом Јовану Владимиру, која су преузета из „Византијских извора за историју народа Југославије“ (Београд 1966).

Даље се ређају историјски, богословски и публицистички текстови из периодике дати хронолошким редом. Један број прилога чине одломци из историја српског народа у којима се спомиње Свети Јован Владимир. У првој свесци се налази и један број текстова који се директно не односе на „светог краља“, него који описују мјесто гдје је он живио и имао свој двор, као и гдје су била сједишта српског народа кроз историју.

Димитрије Руварац доноси стручну историјско-књижевну цртицу о Светом Јовану Владимиру, која је прештампана из часописа „Ново време“ (Земун 1892). Дјелови који се односе на Светог Јована Владимира преузети су из: „Историје Црне Горе“ Ђорђа Поповића (Београд 1896); Јиречекове „Историје Срба“ (Беч 1911, преузето издање: Београд 1984); „Историје Срба“ Владимира Ђоровоћа (издање: Београд 1983) поглавље „Држава македонских Словена“; „Историје народа Југославије“ (Београд 1953), поглавље: „Постанак и развитак Дукљанске државе“ које је написао Илија Синдик; „Историје Црне Горе“ књ. 1 (Титоград 1967) поглавље „Успон и распад Дукљанске државе“ које је написао Јован Ковачевић и „Историје српског народа“ књ. 1 (Београд 1983) поглавље „Србија између византијског царства и Бугарске“ које је написао Сима Ђирковић.

О манастиру Пречиста Крајинска, у којем је, према неким изворима, сахрањен Свети Јован Владимир, и о ношењу крста „краља мученика“ пише учитељ Андрија Јовићевић у својој књизи „Црногорско приморје и Крајина“ (Београд 1922). Уврштени су и Јовићевићев текстови: „Свети Јован Владимир у народној успомени“ (Записи, књ. 1, св. 6, Цетиње 1927); „Прапратна, престоница зетског кнеза Стевана Војислава“ у коме говори о мјесту Кралис (Краљиц) гдје је био двор Светог Јована Владимира (Записи, књ. 2, св. 4, Цетиње 1928) и „Манастирске рушевине на Скадарском језеру“ (Зетски гласник, бр. 52, Цетиње 1935) у којем описује манастир Пречисту Крајинску.

У Зборник су уврштени и текстови који су писани поводом 900–то годишњице прославе упокојења Светог Јована Владимира (која је због Првог свјетског рата планирана да се одржи 1925): књига Миленка Вукићевића „Владимир и Косара – Две светле слике из наше прошлости“ (Београд 1925) и текст Андре Гавриловића „Свети краљ Владимир“ (Браство, год. 22, књ. 36, Београд 1928). Уврштени су и текстови из периодике која је излазила на подручју Зетске бановине: текст Николе Шкерковића „Стара српска државна средишта“ (Млада Зета, св. 2, Подгорица 1929) и текст Илије Радуловића „Свети Јован Владимир“ (Зетски гласник, бр. 31–32, Цетиње 1938).

У Зборнику су и два текста византолога Георгија Острогорског: „Синајска икона Св. Јована Владимира“ (Гласник Скопског научног друштва, бр. 14, Скопље 1934) и „Српско посланство Василију II“ (Глас Српске академије наука, бр. 193, Београд 1949). У оквиру своје књиге „Српско-арбанашки односи кроз векове са посебним освртом на новије време“ (Минхен 1974) Ђоко Слијепчевић је писао о Светом Јовану Владимиру. Драгољуб Драгојловић је написао текст „Дукљански кнез Владимир и албански Новатиани“ (Историјски записи, књ. 32, Титоград 1975). Димитрије Богдановић је описао свеца Јована Владимира у књизи „Ликови светитеља“ (Београд 1991). На крају Зборника налазе се два текста Тибора Живковића, један је чланак „Поход бугарског цара Самуила на Далмацију“ (Историјски часопис, бр. 49, Београд 2002), а други је дио из књиге „Портрети српских владара“ (Београд 2006) који се односи на дукљанског кнеза Владимира.

У другој свесци, обима 472 стр., су одабране пјесме, приче, драме, приповјетке, романи, одломци из романа, опера и др. којима је као инспирација послужио лик Светог Јована Владимира, као и књижевно-историјске расправе и критике на дјела која су писана о њему.

Осамнаест изабраних текстова дато је у факсимилу. Друга свеска почиње пјесмом „Дјела блаженог Владимира“ аутора „Дукљанина из Крајине“ за коју се сматра да је написана 1096/97. Андрија Качић Миошић у оквиру своје књиге „Разговори угодни народа словинског“ (Венеција 1756) доноси пјесму посвећену краљу Јовану Владимиру. Петар Прерадовић је написао оперу „Владимир и Косара“, објављену у зборнику „Пјесничка дјела Петра Прерадовића“ (Загреб 1873). Јован Стерија Поповић написао је драму „Владислав“ у којој се говори и о Светом Јовану Владимиру (Београд 1843). Из свеобухватне студије Стојана Новаковића „Први основи словенске књижевности“ (Београд 1893) преузета су поглавља VI и VII која говоре о „светом краљу“.

У Зборнику се налазе: приповијетка Стевана Сремца „Владимир и Косара“ (Ниш 1888) и пјесма од Војислава Илића Млађег „Краљ Јован Владимир“ (Београд 1925). У Зборник су унијети одломци из романа Драгана Ташковског „Цар Самуило“ (Београд 1963). Из путописа Бранислава Нушића одабрано је поглавље „Бојана“, у коме се говори о манастиру Пречиста Крајинска и Светом Јовану Владимиру (Београд 1966).

Један број текстова односи се на критике дјела о Светом Јовану Владимиру: Ђорђе Сп. Радојичић „Геста – дела дукљанског кнеза Владимира“ (Нови Сад 1967); Ђорђе Сп. Радојичић „Легенда о Владимиру и Косари – њени видови од XI–XIX века“ (Крушевац 1967); Никола Банашевић „Летопис попа Дукљанина и народна предања“, поглавље VII (Београд 1971); Ненад Љубинковић „Легенда о Владимиру и Косари – између усмене и писане књижевности“ (Београд 1977); Јелка Ређеп „О убиству дукљанског кнеза Владимира“ (Нови Сад 1998).

Милован Витезовић је написао кратки текст „Слово о Светом краљу Јовану Владимиру“ (Светигора, бр. 148, Цетиње 2004). На крају друге свеске су и двије пјесме од хаџи Радована Бећировића Требјешког: „Ропство, жењидба и смрт зетског владара Јована Владимира 1016.“ и „Крст цара бугарског као лажна залога (срамне преваре откинуте главе Светог Јована Владимира господара Зете)“.

У току је реализација треће књиге зборника којом ће бити обухваћени текстови који се нијесу из различитих разлога нашли у претходним књигама: историјски извори (Порфиригенит, Јастребов), историјски, богословски, публицистички, књижевни и др. текстови.

Из ових текстова, реномираних научника, се види како су се развијала сазнања о Светом краљу током XIX и XX вијека. Из текстова се уочава да је центар државе Јована Владимира био у Скадарском басену, као и да је манастир Пречиста Крајинска централни топоним Владимировог култа. Такође се изводи закључак да је свети лик Јована Владимира био непресушна инспирација бројних књижевних и умјетничких дјела. Значај Јована Владимира лежи у томе што је први владар поштован као светац у некој српској кнежевини, уз чије се име први пут везује један нови мотив, а то је мотив светости, односно хришћанских врлина које красе владара.

Свети Јоване Владимире, моли Бога за нас!

Ријеч изговорена на промоцији Зборника „У спомен и славу Светог Јована Владимира“, Саборни Храм Христовог Васкрсења, Подгорица 7. септембра 2016.

НАСЛОВ?

СЛОБОДАН Р. БОШКОВИЋ, ПРОФЕСОР СВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

„ИСКУШЕЊА У ЗЛИМ ВРЕМЕНИМА“, ИЗДАЊЕ АУТОРА, НИКШИЋ, 2016.

Недавно је из штампе изишла књига протојереја и теолога Марка Ђурковића „Искушења у злим временима“.

Као што је већ у наслову назначено, књига говори о страдањима и искушењима Цркве, свештенства и народа, почев од далеких времена најезде страних освајача и завојевача, па преко комунистичког безумља и безбожништва, све до наших дана.

Иако се поменута страдања и искушења, већим дијелом односе на сјеверозападну Црну Гору и источну Херцеговину, особито манастир Косијерево, његову ближу или даљу околину, аутор их не издваја од таквих или сличних страдања и искушења цијеле Црне Горе и Херцеговине.

Пишући на основу историјских чињеница и народног предања, која се у већини случајева поклапају, као и личног искуства Марка Ђурковића, у први план ставља нераскидиву везу Цркве и народа у прошлости, слогу и јединство, упркос страдањима и искушењима. Док је било слоге и јединства, народ је одолијевао сваком злу, али са доласком комуниста који ударају на душу и срце народа, почиње раздор, неслога и међусобни обрачуни.

Што није кренуо тим путем којим су многи кренули, Марко Ђурковић каже да је захвалан своме здравом наслеђу, а прије свега својим часним и побожним родитељима: „Највредније им је то што су својим животом освједочили своје ријечи, и тако их на најљепши начин предали у аманет потомству. Њихов живот, понашање и ријечи су били и јесу звијезда водиља на мом животном путу.“

Најбоље странице ове књиге су оне које се односе на личне патње и преживљавање, оне које говоре шта је све Марко Ђурковић још као дјечак, па младић и нај-

зад као зрео човјек и свештеник, прошао и поднио. При том Марко не пропушта да каже да је све патње, прогоне и страдања издржао захваљујући својој чврстој вјери у Бога и човјека, у божанску и људску правду, за које је знао да ће, било кад доћи и завладати.

Историјски дио књиге се односи највише на Цркву, њена страдања, рушења њених храмова, скрнављења светиња, прогоне и убиства свештеника, нарочито у доба комунистичког безумља. Писац именује часне примјере свештеника (Игуман Теодосије Мишковић – Митровић, игуман Глигорије Радуновић, игуман Дамјан Томић, јеромонах Теофан Бејатовић, јереј Ристо Јарамаз, јереј Васо Поповић, Симо Ђурковић, Стево Глиговић и Ристо Бјелица) али се не заборављају ни они који нијесу до краја остали доследни цркви и које Марко Ђурковић позива на покајање и скрушеност у духу хришћанске самилости.

У књизи су још бројне проповиједи и предања, као и историјат појединих цркава и храмова.

Марко Ђурковић је у ову књигу унио и дух народа, бројне анегдоте, приче, пјесме и хумор, чиме је показао да сва страдања и искушења нијесу могла убити душу народа.

Ова књига је писана богатим језиком, са емотивним набојем, стилем који је савршен у својој једноставности.

У књизи су Вјера и Истина звијезде водиље, учи нас и опомиње да никад не клонемо духом, држећи се божанског Пута и Правде.

Они који се буду бавили историјом Цркве, народа и свештенства у Црној Гори, не би смјели да заобиђу ову књигу, ако хоће да кажу праву и потпуну истину о свим страдањима и искушењима кроз која смо прошли и још увијек пролазимо.

Помен Влајку Ђулафићу

ГОВОР ВУЧИЋА ПОПОВИЋА НА 40-ДНЕВНОМ ПОМЕНУ ВЛАЈКУ ЂУЛАФИЋУ, 13. ЈУН 2016.

Преосвећени Владико,
Поштовано свештенство,
Драга породице,

Поштовани пријатељи Влајка Ђулафића и његове породице,

Прије четрдесет дана умро је Влајко Видов Ђулафић, дипломирани професор књижевности, новинар, књижевник, једно од најистакнутијих имена са подручја Берана, Андријевице и Васојевића. Вјерник. Предсједник Црквене општине Беране. Интелектуалац. Једноставан, а велики човјек.

Јутрос, у манастиру Ђурђеви Ступови, Његово Преосвештенство Владика Јоаникије, са свештенством, служио је заупокојену литургију, за покој душе Влајка Ђу-

лафића, а ми, ево овдје, над његовим гробом, чинимо му четрдесетодневни помен.

О овом свом четрдесетом дану размишљао је Влајко. Годину дана након што му је откривен карцином и двије године прије смрти, у својој збирци Кад свијетом промијеним, исказао је своја размишљања стиховима:

„Ко ни – да судим: душа куд ће,
Кад земљи вратим њено што је,
И која страна превагнуће,
Кад се разлуче чести моје,

Па сањам Светог Петра вагу,
Мјеркам језичак: како клима,
Хоће л' ми душу предат врагу,
Или под крила анђелима...”

Овим стиховима, размишљајући о животу и смрти, Влајко је исказао своју скромност, смиреност, хришћанску мудрост и мисаоност у трагању за том вјечно постављеном објективношћу на путу до васкрсења.

Размишљај само, колико је, док је писао ове стихове, био строг према себи, према свом животу, кроз које је моралне принципе и морални суд пропустио својих 60 година живота.

И нека, нека му све буде измјерено!

Ми, Влајкови пријатељи, а његовим пријатељима не сматрам само нас, данас овдје окупљене око његовог гроба, већ све оне, који су сједињени са породицом Ђулафић у болу за Влајком, цијенећи 60 година његовог живота и цијенећи његов рад и стваралаштво, молимо се Свевишњем да нам допусти да му као људи који смо познавали Влајка толике године будемо свједоци о томе – каква је била његова душа.

И, ево, свједочимо:

Влајкова душа била је велика и топла. Она је у њему рођењем постављена, као најљепши дио душе његовог народа. Не заборављамо, он ју је из себе самог, назад враћао свом народу, уграђујући је поново у потку душе народа као најљепши конач.

Ми његову душу осјећамо. Она нас је и данас окупила, овдје, над његовим гробом. Она је уткана у сваком од нас, његових пријатеља, она је дотакла сваког доброг човјека који је имао прилику макар једном да се сретне са Влајком Ђулафићем и сваком од њих тај тренутак је остао у најљепшим успоменама што је за ових 40 дана безброј пута у међусобним контактима људи посвједочено.

Ко зна колико је дана учинио лијепим и којем броју људи. Колико је пута у тешким тренуцима стао, топло, људски, уз многе породице и својим паметним и мудрим ријечима охрабрио их и подсетио како се мора и у тим тренуцима размишљати, како би и сам у својој болести то показао пред свима нама.

Влајко је једанаест и по година стајао уз мене и Веру са многим нашим пријатељима. Ми знамо да је то било тешко. Није нас тјешио, знао је да утјехе нема и не може је бити, а пјевао је:

„О, вјечна кућо, братска, потонула у сузе...“

Својим преданим радом за све ово вријеме био је посвећен Николи и Угљешу, како би њихово име што дуже остало у сјећањима. Ми, све то памтимо, а њему се нећемо захваљивати, јер се то не чини својима из породице.

Своја, а вјерујем и ваша свједочења завршио бих једним од Влајкових стихова, написаним у цркви Светог Николе у Лушцу:

„О, Христe, Боже, надо наша, ...“

Драги пријатељи,

Влајко је рођен 1957. у Горњим Лугама. Једно је од петоро дјеце Видоја-Вида Ђулафића и мајке Верице-Вере, рођене Шошкић. Једног брата рано је изгубио. Трећи по реду, и најмлађи Видов син. Његова два брата Славко и Мирко и његова сестра Борка, иначе угледни људи, говорили су да је он био први међу њима.

Дипломирао је општу књижевност са теоријом књижевности на Филолошком факултету у Београду. Године 1988. ступио је у брак са Зорицом, том беспрекорном женом, кћерком Вељка Фатића, једног од истакнутих људи овога краја.

У браку су обродили и подигли два сина, Дамјана и Владана, два интелектуалца, дипломираног правника и дипломираног професора историје. Они су данас зрели, уважени људи, и већ сада као млади уживају углед у овој средини и посебно што нас радује, уживају углед међу људима који се баве професијама којима се и они баве.

На женидби свог сина, задовољство што Дамјан и Маја склапају брак, у име породице и у име његових пријатеља исказао је ријечима: „Дамјан и Маја имају благослов родитеља да склопе брак.“ И било је срећно Дамјану и Маји, и породицама Ђулафић и Ђоровић, осам мјесеци Влајко је у свом наручју носио унуку Дуњу, најдражег члана породице.

Прво Влајково запослење, три године након дипломирања, било је у листу Слобода. Касније је постављен и 14 година био директор Информативног центра у Беранама, у чијем саставу су се налазили лист Слобода и Радио Беране – чијем оснивању је лично дао немјерљив допринос.

Смрт га је затекла на мјесту управника Спомен-куће војводе Гавра Вуковића, председника Црквене општине Беране, главног и одговорног уредника листа Свевиђе – листа Епархије будимљанско-никшићке, и председника Извршног одбора за градњу храма Светог Симеона Мироточивог у Беранама.

У свом скоро 40-годишњем раду Влајко је као новинар и књижевник оставио за собом више од 500 новинских, стручних, научних, књижевних и историографско-критичких текстова; 17 објављених збирки поезије, сатире, афоризама, драмских текстова и прозе и 5 књига припремљених за штампу. Заступљен је у више зборника и антологија.

За свој рад и стваралаштво Влајко је за живота добио значајна признања и одликовања.

Добитник је: награде „Вуко Безаревић“, 2007. године, за најбољу сатиричну причу у Црној Гори; награде „Бошко Пушоњић“, за најбољу репортажу у 2007. години; награде „Радован Зоговић“, за cjелокупно животно, стваралачко поетско дјело; „Видовданске повеће“, за најбољу књигу објављену у 2015. години; Грамате Српске Православне Цркве за допринос у градњи цркве Светог Николе у Лушцу; Ордена Светог Георгија првог степена са златном медаљом, којим га је наградио Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Господин Јоаникије; и Награде 21. јул, највишег признања Општине Беране, која му је, како је говорио, била посебно драга, јер је у Беранама провео читав свој радни вијек.

А ево, у ових 40 дана, поводом његове смрти, имали смо прилику да прочитамо и чујемо, са званичних и позваних мјеста и од угледних књижевних критичара и Влајкових колега, ријечи поштовања и признања Влајку као човјеку и ствараоцу, какве су и ријечи изговорене на трибини Удружења књижевника Црне Горе посвећеној сјенима Влајка Ђулафића: „Кад се прозбори његово име испред нас као да засија и освијетли нас ријетка душевност, доброта, незлобљивост, особине тешко сусретљиве и до непрепознавања затурене у овом времену.“

И јесте тако, Влајко је за собом оставио свијетло траг. Човјек, изузетне интелектуалне способности, огромне радне енергије, човјек који је умио да успостави контакт и комуникацију са људима, свестрана личност, човјек који је знао да његује и који је поштовао и умио да традицију свога народа пренесе другима.

Зато, саучешће за Влајком Ђулафићем не треба да прима само његова породица већ то треба да чини и Општина Беране, и Епархија будимљанско-никшићка, и Удружење књижевника Црне Горе, и ми, његови пријатељи, а било би и те како примјерено да сви ми једни другима изјавимо саучешће због смрти Влајка Ђулафића.

Од изузетног значаја за Општину Беране, у сагледавању историје и културе овога краја, чине четири књиге које је припремио Влајко: „Споменица манастира Ђурђеви Ступови“, коју је припремио са сином Дамјаном, „Споменица Стефана Немање“, „Мемоари војводе Гавра Вуковића“ – која је спремна за штампу, и „Споменица манастира Шудикова“ – коју је такође припремио са сином Дамјаном, и коју ће, ових дана, врло брзо, Дамјан завршити.

Споменице манастира Ђурђеви Ступови и манастира Шудикова, и Светог Стефана Немање, од посебног су значаја за Српску Православну Цркву, и њену Епархију будимљанско-никшићку.

Синови Влајкови, Дамјан и Владан, ових дана раде на припреми за штампу Влајкових изабраних дјела, преузели су ту обавезу пред Влајком, док је био на смрти. Биће то прилика да се најљепша и највећа Влајкова ост-

варења нађу на једном мјесту, да поново чујемо Влајкову ријеч и чујемо ријеч његових пријатеља – књижевника, о Влајку међу нама и у нама самима.

Драги пријатељи,

Посљедњих мјесец дана Влајко је живот провео на постељи. Знао је да смрт долази. Осјећао ју је. Желио је да те дане достојанствено проведе. Једном приликом је рекао: „Крај је ту. Много ми је важно да живот достојанствено завршим.“

И, заиста, Влајко је достојанствено, онако како је живио 60 година, одживио и овај мјесец дана на болесничкој постељи. Сачувао је разум до посљедњег часа. Као стари грчки мудраци, давао је савјете породици, радо дочекивао и водио разговор са пријатељима који су га посјећивали, више је он разговорио нас него ми њега. Радо је, приликом честих посјета, водио разговор са својим кумом, Његовим Преосвештенством Владиком Јоаникијем, коме је у Епархији будимљанско-никшићкој био први сарадник.

За вријеме његове болести, изнад његовог кревета, стално је горјело кандило. Причешћивао га је прота Драган Ристић.

Једне ноћи, његова сестра Борка, питала га је: „Брате, хоћеш ли да ти пјевам?“ „Хоћу“ – одговорио је. Тада је она пришла, спустила се поред његовог кревета и тихим гласом, милујући га по руци, почела појање:

„Устаде Господ наш“

Знала је да ће пјесмом о угледању на Христа, о путу који треба слиједити, и о љубави коју треба дијелити, и својом сестринском њежношћу, на најљепши начин умити, брату, душу.

И било је тако, осјећао се лијепо. Све нас је пропратио погледом пуним тоpline и љубави, говорећи: „Нека, тако треба, сјутра је Велики Петак.“

Осјећали смо се као да смо у манастиру.

Влајко је био храбар и реалан човјек. Живио је са својим циљевима, без лијевог и десног скретања. У времену у којем је живио и које је било са пуно изазова и посрнућа мислио је смјело и ишао путем Љубави и Истине. Одступања и бјежања људи од истине сматрао је одразом „општељудске слабости“, која је „тренутна“ позивајући их на савјест ријечима: „Нека се свако пресабере: колико се пута одрекао чега од своје искони, било из страха, било зарад какве ситне земаљске користи.“

Своја размишљања Влајко је јавно саопштавао, због чега су га као ријетко кога у овом граду поштовали и они који су имали другачији став.

Драга породицо,

У болу који носите за Влајком са вама саучествују ваши и Влајкови пријатељи. Године које сте провели са Влајком биле су испуњене међусобном љубављу, поштовањем и породичним напретком.

Ви сте му били посвећени, поштовали га и уважавали. Са ваше стране био је срећан човјек. У болести, бригом и пажњом коју сте му пружили, учинили сте га спокойним.

Свима вам од срца желим срећу у животу.

Нека је вјечни мир Влајку Видовом Ђулафићу.

21–26. јун

Сабор на Криту

Сабор православне цркве окупио је десет од 14 аутокефалних цркава. На њему је учествовало укупно око 290 делегата из цијелог свијета. Високе црквене делегације током шест дана засиједања расправљале су о шест тема, раније припремљених на предсаборским засиједањима. То су мисија православне цркве у савременом свијету, која је била на дневном реду првог дана засиједања, аутономија и начин њеног стицања, православна дијаспора, света тајна брака, значај поста и односи православне цркве са осталим хришћанским свијетом. О овом документу расправљало се последњег дана Сабора и он је последњи и усвојен.

28. јун

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Светог мученика Кнеза Лазара и свих мученика српских – Видовдан, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Ђурђеви Ступови. У току празничног богослужења Његово Преосвештенство је у чин ипођакона рукопроизвео Стевана Рудинца. Одслужен је парастос свим српским јунацима, мученицима и новомученицима који су живот дали за Крст часни и слободу златну од Косовског боја до данашњег дана.

Традиционална пјесничка манифестација Видовданско пјесничко бденије одржана је на празник Светог мученика Кнеза Лазара и Светих српских мученика, у уторак 28. јуна 2016, под сводовима древне немањићке светиње манастира Ђурђеви Ступови.

Учеснике Видовданске поетске светковине и вјерни народ, окупљене у свјетлости великог празника, поздравио је, благосиљајући сабрање Преосвећени Епископ Г. Јоаникије. У Видовданском пјесничком бденију учествовали су пјесници: Милутин Мићовић, Милица Бакрач, Тодор Живаљевић Велички, Благоје Баковић, Радомир Уљаревић, Невена Радојевић, Дарко Јововић, Петар Рмуш. Вече је наступом употпунила и етно група Свети Евстатије.

2. јул

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки и администратор милешевски Г. Јоаникије служио је на празник Преподобног Пајсија Великог и Светог Јована Шангајског, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Милешева. Послије Литургије организована је традиционална косачка моба на ливадама манастира Милешева.

3. јул

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је у другу недјељу по Духовима, на празник Свештенмученика Методија и Преподобног Наума Охридског, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Ђурђеви Ступови.

5. јул

Његово преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије, служио је, на празник Свете Анастасије српске, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Подмалинско.

6. јул

На градском гробљу у Бијелом Пољу, сахрањен је новопредстављени слуга Божји Радивоје Бели Рабреновић. Сахрани је претходило опијело, које је служено у цркви Светог Николе на Никољцу. Опсијело Радивоју Белом Рабреновићу, који је, као дугогодишњи новинар, оставио трајан људски и професионални траг, радећи у више медија некадашње Југославије, служио је Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије уз саслужење свештенства и монаштва Епархије.

7. јул

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Рођења Светог Јована Крститеља – Ивањдан, Свету Архијерејску Литургију у храму Светог Јована Крститеља у Сутивану код Бијелог Поља. Након Литургије Владика је, у присуству бројног народа, освештао камен темељац за Парохијски дом који ће се градити у овом благословеном мјесту.

8. јул

У Саборном храму Светог Василија Острошког у Никшићу, поводом наступајућег празника Тихвинске иконе Пресвете Богородице, чија се копија налази у никшићкој Саборној цркви, служено је свечано бденије са петохљебницом. Бденије је служио Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије уз саслужење свештенства и монаштва наше Епархије.

9. јул

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је, на празник Светог преподобног Давида солунског и иконе Пресвете Богородице Тихвинске, Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Светог Василија Острошког у Никшићу.

10. јул

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је у трећу недјељу по Духовима, на празник Преподобног Сампсона Странопримца, Свету Архијерејску Литургију у Саборној цркви Светог Василија Острошког у Никшићу.

11. јул

Његово преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије, на празник преноса моштију Светих бесребреника Кира и Јована, Светих Новомученика Дабробосанских и Милешевских, служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру Добриловина.

Уочи празника Светих апостола Петра и Павла, 11. јула 2016, у сали бјелополског Центра за културу одржана је традиционална Петровданска академија. Духовно сабрање, које су организовали Црквена општина Бијело Поље и удружење „Кнез Мирослав“, благословио је Његово преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки г. Јоаникије.

12. јул

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки и администратор Епархије милешевске Г. Јоаникије служио је, на празник Светих апостола Петра и Павла – Петровдан, Свету Архије-

рејску Литургију у храму посвећеном овим Светим првоврховним апостолима у Сјеници, у Епархији милешевској.

Традиционална Петровданска Литија коју је предводио епископ будимљанско-никшићки Јоаникије одржана је на Петровдан у Бијелом Пољу.

14. јул

На дан када наша Црква молитвено слави спомен на Свете мученике и бесребренике Козму и Дамјана, Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је Свету Архијерејску Литургију у цркви која се подиже у славу овим угодницима Божјим у мјесту Биоче код Берана.

16. јул

Петровдански црквено-народни сабор, који се, у славу Светих апостола Петра и Павла, традиционално организује у мјесту Видрован код Никшића, одржан је у суботу 16. јула 2016. Сабрање је почело Светом Архијерејском Литургијом, коју је, у храму Светог Николаја Мирликиског, служио Његово Преосвештенство Епископ Јоаникије уз саслужење више свештеника никшићког намјесништва и уз молитвено учешће вјерног народа.

Поводом ктиторске славе Саборног храма Светог Василија Острошког у Никшићу – празника Светих царских мученика Романових, служено је свечано празнично бденије. Бденије је служио Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије уз саслужење свештства и ђаконства никшићког намјесништва и монаштва Епархије.

17. јул

Поводом ктиторске славе Саборног храма Светог Василија Острошког у Никшићу – празника Светих царских мученика Романових, Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је, у четврту недјељу по Духовима, Свету Архијерејску Литургију у никшићкој Саборној цркви.

18. јул

Књига „Велика – велика по вјековној патњи“, аутора Бранка М. Пауновића, представљена је у Полимском музеју у Беранама, у понедјељак 18. јула 2016.

У представљању овог веома значајног и драгоцјеног дјела учествовао је Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије. У представљању књиге учествовали су и: академик Миомир Дашић, Будо Симоновић, проф. др Драгомир Кићовић, Тодор Живаљевић Велички, Раденко Ивановић, Велимир Бошковић, преживјели свједок, те аутор Бранко Пауновић.

19. јул

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Преподобног Сисоја Великог, Свету Архијерејску Литургију, у храму Светог великомученика Георгија у Зминици у Шаранцима код Жабљака. По одслуженој светој служби Божјој освештан је и преломљен славски колач. Домаћин славе био је Небојша Бојовић. Потом је, у присуству бројног народа, откривена биста Вукосаву – Вуку Бојовићу, познатом умјетнику и другогодишњем директору Злошког врта у Београду, иначе поријеклом из Зманице.

21. јул

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Светог великомученика Прокопија, Свету Архијерејску Литургију у цркви посвећеној овом угоднику Божјем у Лепенцу код Мојковца, чиме је ова светиња прославила храмовну славу.

Поводом празника Светог великомученика Прокопија, небеског покровитеља и заступника града Мојковца, на овај свети дан, у четвртак 21. јула 2016, у послје-подневним часовима, одржана је празнична свенародна литија. Свечану народну литију вјерног народа, свештства и монаштва предводио је Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије.

23. јул

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Светих 45 мученика из Никопља, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Ђурђеви Ступови.

У Никшићу је у суботу вече, 23. јула 2016, на платоу испред Саборног храма Светог Василија Острошког, одржана академија поводом 160 година од рођења Николе Тесле.

Сабрање је благословио, објавивши се пригодним архијерејским словом о Николи Тесли, великом уму нашег народа и наше Православне Цркве, Његово Високопреосвештенство Архиепископ цетињски Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије.

24. јул

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је у Недјељу 5. по Духовима, Свету Архијерејску Литургију у храму Светог архангела Михаила у мјесту Борак у бањанско-рудинској парохији.

26. јул

На празник Сабора Светог архангела Гаврила, Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је Свету Архијерејску Литургију у цркви Светог архангела Михаила у мјесту Приградина, у Бањанима код Никшића.

28. јул

Његово Високопреосвештенство Архиепископ цетињски Митрополит црногорско-приморски Г. Амфилохије и Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служили су Свету Архијерејску Литургију у цркви Светих Кирика и Јулите у Велици код Плава, на празник ових светитеља Божјих, на дан када се десио један од најсвирипијих покоља недужне дјеце, жена и стараца из Велике и ближе околине, а починили су га припадници злогласних „Принц Еуген“ и „Скендербег“ дивизија 1944.

29. јул

Светом Архијерејском Литургијом и црквено-народним сабором, на празник Светог

свештеномученика Атиногена, прослављена је храмовна слава цркве у изградњи на Вучјем долу. Свету Архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије уз саслужење свештенства и свештеномонаштва Епархија захумско-херцеговачке, нишке и будимљанско-никшићке и свештеника о. Данила из Руске православне цркве.

30. јул

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Свете великомученице Марине – Огњене Марије, Свету Архијерејску Литургију у цркви посвећеној данашњем празнику у селу Окладе код Бијелог Поља, чиме је ова светиња прославила храмовну славу.

Његова Светост Патријарх српски господин Иринеј обавио је у суботу 30. јула 2016. у Саборном храму Христовог Васкрсења у Подгорици наречење архимандрита Кирила (Бојовића) за Епископа диоклијскога. Поред Његове Светости чинодејствовали су и: Архиепископ цетињски Митрополит црногорско-приморски господин Амфилохије, Архиепископ охридски и Митрополит скопски господин Јован, господа Епископи британско-скандинавски Доситеј, будимљанско-никшићки Јоаникије, полошко-кумановски Јоаким, франкфуртски Сергије и јегарски Јероним.

31. јул

Изабрани Епископ диоклијски господин Кирило (Бојовић) хиротонисан је у Саборном храму Христовог Васкрсења у Подгорици, у току Свете архијерејске литургије коју је служио Његова Светост Патријарх српски господин Иринеј. Уз молитвено учешће многобројног вјерног народа, Његовој Светости су саслуживали Његово Блаженство Архиепископ охридски и Митрополит скопски господин Јован, Његово Високопреосвештенство Архиепископ цетињски Митрополит црногорско-приморски господин Амфилохије и господа Епископи: британско-скандинавски Доситеј, далматински Фотије, будимљанско-никшићки Јоаникије, захумско-херцеговачки Григорије, полошко-кумановски Јоаким,

рашко-призренски Теодосије, пакрачко-славонски Јован, франкфуртски Сергије, јегарски Јероним, као и бројно свештенство и свештеномонаштво.

2. август

На празник Светог Пророка Илије у манастиру Златеш, посвећеном том светитељу у Томашеву код Бијелог Поља, Свету Архијерејску Литургију је служио Његово преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије, уз саслужење бројног свештенства и свештеномонаштва наше епархије. Током Свете Литургије владика Јоаникије је рукоположио у чин ђакон Стефана Миловановића.

4. август

Крсна слава Епархије будимљанско-никшићке – празник Свете Марије Магдалине – Благе Марије, молитвено је и свечарски величанствено прослављена у катедралном манастиру Епархије, Ђурђевим Ступовима код Берана. Прослављање је почело свечаним празничним бденијем, које је, уочи празника Свете Марије Магдалине, у сриједу 3. августа 2016, служено у манастиру Ђурђеви Ступови.

На дан празника у Манастиру је служена Света Архијерејска Литургија, којом је началствовао Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије уз саслужење бројног свештенства и свештеномонаштва Епархија: будимљанско-никшићке, милешевске, рашко-призренске, Митрополије црногорско-приморске са којима и јеромонах Игњатије Шестаков, сабрат Срећанског манастира у Москви. Прије Свете Архијерејске Литургије Његово Преосвештенство Епископ Јоаникије рукопродизвео је у чин чтеца студента Николу Јоксимовића.

Током светог богослужења у свештенички чин рукоположен је ђакон Стефан Миловановић, који је постављен на парохију беранску.

6. август

У суботу, 6. августа лета Господњег 2016. под сводовима Саборног храма у првостолу Београду, Свјатјејши Патријарх српски г. Иринеј предводио је чин наречења изабраног Еписко-

па аустралијско-новозеландског архимандрита мр Силуана (Мракића).

Чином наречења началствовао је Свјатјејши Патријарх Иринеј са Високопреосвешћеним Митрополитом црногорско-приморским Амфилохијем и Преосвешћеном господом Архијерејима: сремски Василије; банатски Никанор; британско-скандинавски Доситеј; врањски Пахомије; далматински Фотије; будимљанско-никшићки Јоаникије; рашко-призренски Теодосије; франкфуртски и све Немачке Сергије; тимочки Иларион; моравички Антоније и топлички Арсеније, викари Његове Светости Патријарха српског Иринеја; јегарски Јероним, викар Епископа бачког Иринеја; диоклијски Кирил викар Митрополита црногорско-приморског Амфилохија; умировљени Епископ канадски Георгије.

7. август

На празник Успенија Свете Ане, Његова Светост Патријарх српски г. Иринеј служио је свету архијерејску Литургију у Саборном храму Светог архангела Михаила у Београду и обавио хиротонију Епископа Митрополије аустралијско-новозеландске мр Силуана (Мракића).

Првојерарху Српске Цркве саслуживао је двадесет један архијереј и мноштво свештенства и свештеномонаштва, што је, уз појање Првог београдског певачког друштва и молитвено учешће бројних верника, свечани чин хиротоније учинило величанственим.

6. август

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки и администратор Епархије милешевске Г. Јоаникије служио је, на празник Св. великомученице Христине и Св. мученика пребиловачких и доњохерцеговачких, Свету Архијерејску Литургију у храму посвећеном Светој Троици у Новој Вароши, у Епархији милешевској.

9. август

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је Свету Архијерејску Литургију у храму Светог

великомученика Пантелејмона у Самограду.

11. август

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Светог мученика Калиника, Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Светог Василија Острошког у Никшићу. По одслуженој Литургији Владика је са свештенством и вјерним народом, а у присуству чланова породице Церовић, одслужио помен и обавио освећење обновљеног надгробног крста, командујући и капетану дробњачком Грубану Церовићу.

12. август

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Преподобне мати Ангелине српске, Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Светог Василија Острошког у Никшићу.

12. август

Књига „Стари Златеш (Вранеш) мала Света Гора“, аутора Петка Бошковића представљена је у петак 12. августа 2016, у порти манастира Златеш у Томашеву.

У представљању поменутог дјела учествовао је Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије. У промоцији књиге „Стари Златеш (Вранеш) мала Света Гора“ учествовали су: академик Зоран Лакић и др Жарко Лековић. Одломке из дјела читао је Предраг Вукојевић, а вече је водио пјесник Слободан Вучинић.

13. август

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је, на Госпојинске покладе, поводом годишњице од освећења цркве, Свету Архијерејску Литургију у храму Светог Николаја Мирликијског у Војном Селу код Плава.

Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије освештали су крстове за цркву Светог Јована Крститеља у Црнци

код Бијелог Поља, која је недавно обновљена.

14. август

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки и администратор милешевски Г. Јоаникије служио је на празник Изношења Часног Крста и Светих мученика Макавеја, Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Светог Василија Острошког у Пријепољу.

17. август

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Светих седам мученика у Ефесу, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Шудиково код Берана.

19. август

Празник Преображења Господњег, крсна слава града Жабљака и слава жабљачког Саборног храма, молитвено и свечано је прослављен, и ове године, светом Литургијом, свенародном празничном литијом и традиционалним Преображењским сабрањем.

Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Преображења Господњег, на дан празника, служио је Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије са бројним свештенством и свештенством монаштва из Епархије будимљанско-никшићке, Митрополије црногорско-приморске и Епархије рашко-призренске, а саслуживао је и гостархимандрит Гурије из Петрограда из Руске православне цркве.

У вечерњим сатима владика Јоаникије је узео учешћа у традиционалној преображењској литији у Требињу.

21. август

У недјељу 9. по Духовима, на празник Светог Емилијана Исповиједника и Преподобног Зосиме Туманског, Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки и администратор милешевски Г. Јоаникије служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Светог великомученика Георгија на Гукама код Пљеваља.

Током свете службе Божје Преосвећени Епископ је у чин чтеца

рукопроизвео Божу Кнежевића и Милића Дујовића из Пљеваља.

22. август

Његова Светост Патријарх српски г. Иринеј, у пратњи Преосвећене господе Епископа Јоаникија и топличког Арсенија присуствовао је 22. августа 2016. године отварању 23. Међународног конгреса византијских студија у Београду.

23. август

Његово преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки и администратор милешевски Г. Јоаникије, служио је на празник Светог мученика и архиђакона Лаврентија, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Милешева.

27. август

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Светог пророка Михеја, Претпразништво Успенија, Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Преображења Господњег на Жабљаку.

Владика је, потом, на молбу родбине и сродника, одслужио помен невиним жртвама из овог краја, које су страдале од братске руке током Другог свјетског рата.

28. август

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Успенија Пресвете Богородице, Свету Архијерејску Литургију у Пивском манастиру. Владици је у светој служби, поводом храмовне славе Манастира, саслуживало бројно свештенство и свештенство монаштва Епархије.

31. август

Молебан за почетак школске године у манастиру Ђурђеви Ступови служен је на празник Преподобног Јована Рилског. Молебан са призивом Светог Духа пред почетак школске године служио је свештенство архијерејског намјесништва беранског и монаштво Манастира. Послије молитве за успјешно учење, просвећење ума и умножење љубави у новој школској години сабраним се пригодном бесједом обратио Његово

Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије.

3. септембар

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Светог апостола Тадеја, Св. Мученице Васе са дјецом и Свештеномученика Рафаила Шишатовачког, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Ђурђеви Ступови.

4. септембар

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је, у једанаесту недјељу по Духовима, на празник Светог мученика Агатоника и Свештеномученика Горазда Чешког, Свету Архијерејску Литургију у цркви Светог архијакона Стефана у Крњој Јели.

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије присуствовао је у недјељу 4. септембра 2016. године молебану са призивом Светог Духа за почетак нове школске године, који је, у Саборном храму Светог Василија Острошког у Никшићу, служило свештенство архијерејског намјесништва никшићког. Срећну и Богом благословену нову школску годину, сабраним ђацима и вјерницима пожелио је Преосвећени Епископ Јоаникије.

10. септембар

Другог дана посете Епархија-ма Српске Православне Цркве у Хрватској, Свесветејши Патријарх васељенски и цариградски г. Вартоломеј и Светејши Патријарх српски г. Иринеј служили су, поводом обележавања 75 година од почетка страдања Светих мученика јасеновачких, свету архијерејску Литургију у манастирском храму Рођења Светог Јована Крститеља у Јасеновцу.

11. септембар

На дан када наша Света Црква прославља Усјековање главе Светог Јована Крститеља, Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки и администратор Епархије милешевске Г. Јоаникије, служио је Свету Архијерејску Литургију у храму Светог

Николаја охридског и жичког на Коловрату у Пријепољу.

12. септембар

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Преноса моштију Светог Александра Невског, Свету Архијерејску Литургију у цркви Светог архангела Михаила на Ножици. Светој служби Божјој претходио је свечани чин освећења спомен-обилежја Вуку Стефановићу Караџићу у селу Лопате и освећења Часног крста, којасу, у оквиру прославе Светог Александра Невског, завјетне славе Васојевића, организовали Удружење Васојевића „Васо“, парохија кучко-братоножићка и љеворечка и братство Дујовић.

Владика је, са свештенством Митрополије црногорско-приморске и Епархије будимљанско-никшићке, одслужио, потом, Свету Архијерејску Литургију, у храму Светог архангела Михаила, којој је присуствовао бројни вјерни народ овог краја и цијелих Васојевића.

13. септембар

На дан када се наша Црква молитвено сјећа Полагања ризе Пресвете Богородице и Светих мученика јасеновачких, освећење обновљеног иконостаса у храму Светог архангела Михаила на Стражници, у Петровићима код Никшића, обавили су Његово Високопреосвештенство Митрополит кемеровски и прокопијевски Г. Аристарх из Руске Православне Цркве и Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије.

Након освећења обновљеног звоника и иконостаса Владике су, уз саслужење свештенства и свештеномонаштва и молитвено учешће вјерног народа, одслужили Свету Архијерејску Литургију.

У Саборном храму Светог Василија Острошког у Никшићу, на празник Полагања полагања ризе Пресвете Богородице, у уторак 13. септембра 2016, одржан је концерт црквеног хора Преподобне мати Ангелине. Под диригентском палицом проф. Ане Бојић, хор Преподобне мати Ангелине српске уприличио је, у препуној никшићкој Саборној цркви, а поводом обилежавања петнаест

година од оснивања, цјеловечерњи концерт.

Свечаном догађају је присуствовао Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије, свештенство никшићког намјесништва и велики број грађана, на чије задовољство је хор извео низ духовних и световних пјесама.

Честитајући јубилеј хору, са жељом да још много година пјевају у славу Бога, Његових светитеља и свега што је непролазно у српском роду, сабрање јеблагословио Његово Преосвештенство Епископ Јоаникије.

15. септембар

У хотелу „Принцес“ у Бару јутрос је почео са радом тродневни Међународни научни скуп „Свети Јован Владимир – историја и предање (1016–2016).“ Скупу је присуствовао и Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије.

16. септембар

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је на празник Свештеномученика Антима и Светог Јоаникија, Првог патријарха српског, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Ђурђеви Ступови.

17. септембар

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је празник Светог свештеномученика Петра Дабробосанског, Свету Архијерејску Литургију, у манастиру Светог Георгија – Доброловина.

Овом приликом освештано је звоно, које је породица Мрдовић приложила Манастиру.

18. септембар

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Г. Јоаникије служио је у недјељу 13. по Духовима, на празник Светог пророка Захарија и праведне Јелисавете, Свету Архијерејску Литургију у манастиру Ђурђеви Ступови. Потом је у манастирској трпезарији владика Јоаникије пререзао славски колач поводом имендана монахиње Јелисавете.

